

Naročilna
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesечно 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesечно 40 Din
polletno 240 Din
celoletno 480 Din
za inozemstvo
mesечно 40 Din
polletno 240 Din
celoletno 480 Din

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1. stop, peti vrsta
malih oglasov po 150
in 2 D, večji oglas
nad 45 mm višine
po Din 250, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
a. Pri večjem g.
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka
in dneva po prežniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III
Rokopisi se ne vračajo, neironkirano
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnštvo št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 v Celovni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevu št. 7363, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Fran Erjavec:

Uradniško vprašanje

II.

V včerajšnjem članku sem skušal na splošno zavrniti zgrešena načela, s katerih gleda in na katera postavlja uradniško vprašanje g. dr. Gosar, danes naj mi bo pa dovoljeno dotakniti se pozitivnih vidikov, ki jih pri reševanju tega, za vse naše državno sožitje velevažnega vprašanja nikakor ne smemo prezreti.

Prvo, kar moram poudariti, je to, da po mojem mnenju uradniško vprašanje sploh še ni zrelo, da bi ga začeli reševati. Če imamo danes skrajno slabo državno upravo in če država več ne zmaguje ogromnih izdatkov za uradništvo, je krivo uradništvo šele v drugem redu, glavni vzrok — če abstrahiramo strupene vplive partizanstva — pa leži v anahronističnih zakonih, na katerih sloni ves sistem naše upravne organizacije. Vsako reševanje uradniškega vprašanja bi bilo zato brezuspešno, če poprej ne reformiramo prav temeljito vsega našega upravnega sistema. Res je, da so razni politiki privedli v razne centralne urade mnogo sinekuristov, ki jih je pa sedanja vlada že precej iztrebila, toda nadaljnje redukcije bi pri sedanjem upravnem sistemu prav gotovo državno upravo še poslabšale, ker ta okorni sistem nujno zahteva prekomernega števila uradnikov. Mnogo uradov je, kjer je vzpričo sedanjega sistema še premalo uradnikov, ne pa preveč.

Ce hočemo tedaj zmanjšati sedanje preveliko število uradništva, tedaj se ga nikakor ne sme reducirati, temveč je treba popolnoma preurediti ves naš upravni sistem in s tem se bo kar mehanično tudi zmanjšalo število uradništva. Če izhajajo veslele s 7—9 ministrstvi, bi menda zadostovala tudi nam, kar bi že prav znatno vplivalo na državni proračun. Ob priliki ustavnih debat so vsi pametni ljudje mislili, da dobimo kakih 6 do 12 pokrajinskih upravnih edinic, dočim imamo danes 33 oblasti Brez škode, da celo v veliko, veliko korist bo, če reduciramo vsaj 25 velikih županstev, pa bo prišlo v državni proračun nadaljnje znatno olajšanje. Reformirajte zakon o državnem računovodstvu, pa bo treba v računski stroki vsaj tretjino manj uradništva in še bo posloval ta resor državne uprave izdatno boljše in hitrejši, dočim je pri sedanjih njegovi ureditvi uradništva morala še premalo, kajti drugače si človek ne more razlupati prisilovnice počasnosti njegovega poslovanja. Iztrebite iz ostale uprave izrastke birokratizma, pa bo treba tudi v vseh ostalih upravnih panogah polovico manj pisarij, s tem tretjino manj uradništva, ki bo zmagovalno delo zato toliko hitreje. Večina nižjih upravnih edinic je danes dejansko le posredovalni organ med strankami in centralami, razširite njih kompetence, t. j. decentralizirajte upravo, pa bodo imela ministrstva za tri četrtine manj posla in jim bo treba za polovico manj uradništva, delo bo šlo pa gladko in hitro od rok. Skratka: zmanjšanje števila uradništva je izvedljivo zgolj pri poprejšnji temeljiti reformi vsega upravnega sistema, sicer pa ne. Dokaz tej trditvi so vse dosežane redukcije, kajti še po vsaki redukciji so se morala vsa uradniška mesta iznova zasedati, če se pa niso, je pa trpela uprava.

Drugi osnovni pogoj dobre uprave so dobri zakoni in uredbe. Dokler bodo ti taki, kakršni so po večini povojni, uprava ne bo funkcionirala, pa naj se reši uradniško vprašanje po X-ovi ali Y-onovi metodi, kajti napram neprimernemu zakonu je brez moči tudi najboljši uradnik. Naj se gleda, da bodo vsaj vsi zakoni meritorno in tehnično brezhibni, da bodo varovali potrebno pravno kontinuiteto, da ne bodo nasprotovali drug drugemu in da bodo odgovarjali živim in dejanskim potrebam in razmeram, pa bo lahko ustvariti tudi upravo, ki bo res služila v prid državi in narodu, ne pa obeh ovirala v naravnem razvoju, kakor jo sedaj dejansko ovira.

Šele ko bi bili ustvarjeni taki pogoji za reševanje uradniškega vprašanja, se bo mogoče lotiti tudi tega. Osnovna načela, na katerih je mogoče ustvariti dober uradniški korpus, sem navedel že včeraj, ta so: popolna depolitizacija uradništva, njegova absolutna pravna sigurnost, stalnost in dobre plače. Če bodo to temelji nove uradniške pragmatike, potem bo želelo priti v državno službo vse in država bo lahko izbirala najboljše izmed dobrih in jih dobro plačala, pri tem bodo pa izdatki za uradništvo in upokojence vsaj za četrtino manjši, nego so danes, če ne še več.

Za dvig lesne industrije

Važni ukrepi železniškega ministrstva za olajšanje izvoza lesa ter žita

Belgrad, 22. febr. (Tel. »Slov.«) Lesna industrija je ena izmed največjih gospodarskih panog v Sloveniji. Zato je bila stalna skrb osredotočena na to, da se je dobilo iz lesne industrije čim več dohodkov. Posebno pozornost se je posvečalo našemu izvozu v Italijo. Navadno je šel naš les v Italijo v sirovi obliki. Sortiranje je bilo težavno, ker ni bilo skladišč, naši trgovci pa so vrhu tega plačevali krajevne tarife, ki so mnogo večji kot izvozni. To vprašanje je bilo stalno na dnevnem redu. Urgiralo se je vse leto.

Rešilo pa ga je danes prometno ministrstvo, ki je dovolilo tako zvano reekspedicijo na postaji Brezovica. Za reekspedicijo je podana možnost, da se prekine vožnja, da se les zbere in nato sortira in razdeli v posamezne razrede in tako sortiran odpošlje v Italijo.

Obenem bi prišel v poštev izvozni tarif. Razlika med izvoznim in krajevnim tarifom Slovenjegradec—Brezovica je približno 600 Din za vagon, Ribnica—Brezovica 350—400 Din itd. S tem se je dosegla velika ugodnost za lesno industrijo. Da se ni vzel Rakek, je vzrok, ker je premajhna postaja. Pričakovati je in

je v zvezi s trgovskim obratom naravno, da bodo vse količaje pomembne trgovske tvrdke napravile na Brezovici svoje skladišče. Splošen učinek bo ta, da bo naš les dosegel mnogo višjo ceno, ker se bo sortiranje našega lesa izvršilo doma, kar se je dosedaj vršilo na italijanskem ozemlju. Ta odlok se bo v kratkem objavil v »Službenih Novinah«.

Da bi se odprl izvoz moke in žita in se po možnosti ugodilo izvozniškim zahtevam, je prometno ministrstvo izdalo odlok, po katerem se za izvoz moke in žita v Avstrijo ali preko nje preko Jesenic in Maribora dovoli 25 % od normalnega tarifa. Namen je ta, da bi mogla naša trgovina z žitom in moko uspešneje konkurirati z inozemstvom.

Ker se približuje rok, ko se bo 5. marca zaključila ponudba za nabavo državnih železnic, se je v zadnjem času oglašilo veliko ponudnikov, zlasti angleških in francoskih. Prometno ministrstvo je sestavilo posebno komisijo, ki bo 5. marca končno veljavno odločila, katere ponudbe so za naše železnice najugodnejše in obenem najboljše in najrealnejše.

Položaj še vedno v rokah Primo de Rivere

Paris, 22. febr. (Tel. »Slov.«) Kljub temu, da se oficijelno naglašja, da je vlada med španskim kraljem in Primo de Rivero popolna solidarnost, se govori, da so se v odločilnem kronskem svetu pojavile zelo velike razlike v mišljenju med kraljem in diktatorjem. Primo de Riveri se je s tem, da je zagrozil z demisijo, posrečilo doseči od kralja podpis vseh dekretov, čeprav so na dvoru mnogi priporočali popuščanje in milo postopanje. Diktator je imel namen, preurediti svoj kabinet, v katerem bi ostali samo njegovi zanesljivi pristaši. Tudi pri tem je zadel na odpor. Zdi se, da dogodki pri razpustitvi artiljerijskega častniškega zbora le niso bili ta-

ko nedolžni, kakor se opisujejo v cenzuriranih poročilih. V Sevilli so infanterijski častniki, ki so hoteli prevzeti upravo artiljerijske akademije, zadeli na odpor kadetov in mlajših šolskih častnikov. Ko so bili nekateri infanterijski častniki ranjeni, so dali povelje, streljati na artiljerijske častnike. Nekateri vojak pa so se temu uprli. Energičen nastop policije pa je vpostavljal zopet mir in red. Do sličnih dogodkov je prišlo v raznih drugih krajih. Zveza med Madridom in Ponte Vedrom je bila včeraj prekinjena, kar je menda tudi v zvezi z nemiri. Položaj pa je trdno v rokah Primo de Rivere.

Proračuni ministrstev gotovi

Belgrad, 22. febr. (Tel. »Slov.«) Razen trgovskega ministrstva so že vsa ministrstva predložila fin. ministrstvu svoje proračune. S tem so dela na proračunih posameznih ministrstev že gotova. Sedaj bo fin. ministrstvo pregledalo celoten proračun.

Glavni ravnatelj za računovodstvo Jovanović bo te proračune pregledal. V teku 10 dni se pričakuje, da bo fin. ministrstvo predložilo proračun ministrskemu predsedniku. V prvi polovici marca bi bil proračun že potrjen. Proračun bo veliko manjši. Proračunski dohodki so tako realizirani, da bo obsegal številke, ki so stvarno uresničljive. Novi zakonski načrt o državnem računovodstvu bo pospešil in poenostavil drž. proračun.

Uprava sv. sinoda pri predsedniku vlade

Belgrad, 22. febr. (Tel. »Slov.«) Danes je bila pri predsedn. vlade gen. Petru Živkoviću uprava sv. Sinoda na čelu s patrijarhom Dimitrijem in drugimi člani. Ta poset vrhovne uprave pravoslavne cerkve je bil v nadaljnji zvezi z včerajšnjim obiskom pri ministru za vere ter v zvezi z zakoni, ki se tiče srbske pravoslavne cerkve, dalje stališča, ki ga zavzema ta cerkev glede izenačenja koledarja, dalje materialnih potreb, ki jih stavlja pravoslavna cerkev na vlado.

Da je danes v važnih javnih službah lepa vrsta ljudi, ki so za svoje funkcije nesposobni, vemo vsi, toda po golih gospodarsko-materialističnih načelih, ki jih zastopa g. dr. Gosar, se to stanje ne bo izboljšalo niti za las. Novi uradniški zakon mora biti tak, da bo ljudem, ki so s pozitivnim delom dokazali kvalifikacijo za kako mesto, omogočil na njem razviti vse svoje tvorne sile, ne pa da ga postavi naslednji režim kratkomočno pod kap, kakor se je to doslej dejansko godilo. Prav in v redu, da, celo neobhodno potrebno je, da ima novi uradniški zakon najstrožja določila za lene, nesposobne in koruptne elemente, ki jih je treba čim prej

Iz prosvetnega ministrstva

Belgrad, 22. febr. (Tel. »Slov.«) Prosvetno ministrstvo je imenovalo novo komisijo za slovensko stenografijo v Ljubljani. Predsednik je Frane Novak, ravnatelj v p. Člani so: Josip Marn, prof. na II. g., Jernej Pavlin, prof. v St. Vidu. Namestnika: Ivan Dolenc, prof. na III. g. in Ivan Gruden, prof. na trg. šoli.

Upokojeni so tile učitelji(ce): Frane Srebrnič na Viču, Antonija Bohanec-Mikota, Ana Tomšič-Krašovec v St. Vidu nad Ljubljano, Marija Meško v Mostah pri Ljubljani, Ferdo Rozenštajn v St. Jurju ob Taboru, Josip Bernik na mešč. šoli v Celju, Ana Trstenjak-Lajb pri Sv. Miklavžu pri Ptuj, Marija Zidar-Klajnfelder v Lembergu, Ivanka Svoboda v Doronovi pri Ptuj, Josip Hajne v Sv. Križu pri Ljutomeru, Sabina Serajnik v Konjicah, Marija Levstik-Hegit v Zagorju, Marija Arh v Novem mestu, Marija Onič-Capuder v Šenkovem Turnu pri Kamniku, Marije Slatnar-Vičič v Ljubljani, Metod Vudler v Rečici ob Savinji, Marija Bernik-Javoršek v Domžalah, Gabriella Vuk-Sadar na Vrhniki.

Premeščeni so: Neža Vunderer-Roškar na Cven pri Ljutomeru, Runa Jovčič k Sv. Miklavžu pri Mariboru, Ida Lah-Gros v Črešnjave pri Mariboru, Josipina Sušteršič k Sv. Kunigundi, Alojz Vrabčič na Jesenice, Marija Cizelj-Prašnikar v Mekinje, Katarina Rihar na mešč. šolo na Rakeku.

Nov vojni ukaz je izšel. Z njim se izvršuje nekatere spremembe v vojski.

odstraniti iz javne uprave, toda pridnemu, sposobnemu in poštenemu mora dati absolutno pravno sigurnost in stalnost, ki je doslej ni imel. Ustvariti tak zakon ni prav nobena umetnost, samo izvajati bi ga bilo treba, ne pa trpeti, kakor doslej, da ostane doberšen del zakonskih določil zgolj na papirju. Potem bo uradnik neodvisen od milosti in nemilosti raznih političnih veličin in posvetil bo z veseljem svoji službi vse svoje tvorne sile.

To, po mojem mnenju, je ključ in pot do rešitve uradniškega vprašanja, ki je ono najvažnejših. Koristila bo taka rešitev neizmerno državi in narodu in doberšen kos naše notranjepolitične krize bo rešen.

Organizacija in delo vrh. zakonodajnega sveta

«Vreme» piše:

Pravosodnega ministra g. dr. Srskeča sta obiskala predsednik vrhovnega zak. sveta g. Mihajlo Jovanović in g. dr. Ninko Perić, referent predsednika vlade v vrhov. zak. svetu. Na tem sestanku je bil dosežen v podrobnostih sporazum o delu vrhov. zak. sveta in o nekaterih tehničnih pripravih, ki jih je izvršiti. Sem spada v prvi vrsti vprašanje prostorov, v katerih bo zasedal vrh. zak. svet. Ti bodo v prejšnjih prostorih predsedstva vlade, v prvem nadstropju zunanjega ministrstva. Za pohištvo se bo pobrigal pravosodni minister, ki bo tudi rešil vprašanje tehničnega osoja.

To, kar je glavna odlika vrh. zak. sveta, je specialna kvalifikacija njegovih članov in enostavnost postopanja, po katerem se bodo razpravljali posamezni zakoni in uredbe. Vsak resorni minister bo namreč — ali osebno ali pa po svojem zastopniku — ob priliki predložitve svojega načrta svetu na seji sveta ta načrt razložil in ga branil pred ugovori ali pa te ugovore sprejel takoj v debati, ki se prične takoj po referatu. Če se sprejme načrt tako, kakor ga je predlagal resorni minister, potem je postopanje zelo enostavno. Referat z ugodnim mnenjem sveta se pošlje predsedniku vlade v svrhu uzakonitve. Če pa so nazori v svetu deljeni, pride vsako mišljenje z navedenimi razlogi v zapisnik in bo potem obenem z referatom poslano predsedniku vlade, da izbere eno od predloženih mnenj.

Na pričetek dela vrh. zak. sveta čakajo že številni zakonski načrti in uredbe iz skoraj vseh resorov. Tako bosta iz pravosodnega ministrstva kot prva načrta predložena še ta mesec zakonska načrta o vrhovni državni upravi in o zlorabah v uradni dolžnosti (o korupciji). Oba zakonska načrta bosta v kratkem gotova.

Po uzakonitvi kazenskega zakona se v pravosodnem ministrstvu še intenzivneje dela na pripravljanju manjših, a ravno tako važnih zakonov.

Zakon o vrhovni državni upravi na vrsti

Belgrad, 22. febr. (Tel. »Slov.«) Danes opoldne se je v pravosodnem ministrstvu sestala komisija, ki ima nalogo, da takoj začne z delom na zakonu o vrhovni državni upravi. Ta zakon mora biti čimprej gotov in vrhovni svet bi imel v najkrajšem času po njem pričeti posloovati. Ker stopa novi proračun v veljavo s 1. aprilom, in ker je preosnova vrhovne državne uprave in znižanje števila ministrstev v nujni zvezi s proračunom, se bo ta zakon brez dvoma v najkrajšem času izdelal in proglasil.

Likvidacija poslov bivše narodne skupšine

Belgrad, 22. febr. (Tel. »Slov.«) Komisija, ki upravlja narodno skupščino, bo jutri odprla skupščinsko blagajno ter pregledala in skontirala račune. V bivšem finančnem odboru in odboru za prošnje in pritožbe je mnogo dokumentov zasebnih prosilcev in odločb teh odborov. Prošnje in pritožbe, ki so rešene pa se rešitve niso odposlale, bo odposlala komisija. Ne-rešene prošnje in pritožbe pa se prosilcem vrnejo. Skupščinski prostori se pripravljajo za naselitev uradov vojnega ministrstva.

Izenačenje obrtnih zakonov

Belgrad, 22. febr. (Tel. »Slov.«) Društvo diplomiranih tehnikov drž. sred. tehn. šole v Belgradu je poslalo trg. ministrstvu spomenico, v kateri toplo pozdravlja korak, da se čimprej izenači obrtna zakonodaja v državi.

Iz ministrstve okolice smo danes avtentično zvedeli, da bo ministrstvo v prihodnjih dneh pozvalo k sebi referente za obrtni, bančni in zbornični zakon in jim bo naročilo in določilo rok, kdaj morajo biti ti zakoni gotovi.

Ministrstvo za vere se v najkrajšem času preseli v veliko palačo v ulici Miloša Velikega, ki jo je pričelo graditi gozdarsko ministrstvo.

Železniški promet se boljša. Skoro povsod je že promet normalen. Le po najbolj izpostavljenih progah še niso očistevalna dela popolnoma gotova, ker veje ponekod ostla burja.

K obisku Mironesca v Varšavi

Bukarešta, 20. februarja.

Z veliko slovesnostjo bo dne 23. t. m. sprejet v Varšavi romunski zunanji minister g. Mironescu. Poljska diplomacija je namreč zapazila, da nenavadno pristrano poljsko-madžarsko prijateljstvo, ki se je pokazalo ob priliki bivanja madžarskega zunanjega ministra g. Walka v Varšavi, ni bilo v Bukarešti posebno dobro sprejeto. In da ta vtis zabljujejo in obenem poudarjajo, da je ostalo romunsko-poljsko prijateljstvo enako čvrsto, je povabila poljska vlada v Varšavo g. Mironesca.

Za obisk g. Mironesca po so bili meročajni seveda tudi drugi vzroki. Predvsem naj bi se zunanja ministra obeh držav dogovorila glede vzhodnega vprašanja. To je postalo zlasti potrebno po predlogu sovjetskega zunanjega komisarja Litvinova. Proti vsemu pričakovanju se je ta nakrat pojavil z oljko miru, ki je bila sicer ameriške provenience, Kelloggov pakt za vzhod, ki pa je pomenila popolno navost za politiko vzhoda. Po šestih tednih temeljitega proučevanja pa sta obe zavezniki vladi prišli do prepričanja, da je mogoče Litvinovov akt podpisati in Poljska ter Romunija sta dosegli uspeh, da si smeta z vso pravico čestitati. Ta uspeh bo seveda še povečal pristranost sprejema, ki ga bo doživel g. Mironescu v Varšavi.

Zelo prijateljsko ozračje bo torej sprejelo g. Mironesca v Varšavi in zato je verjetno, da bo njegovo bivanje na Poljskem tudi na drugih poljih zblížalo obe zaveznici. Predvsem pa na gospodarskem polju.

Poljska se namreč zelo zanima za tranzitni promet proti orientu skozi pristanišča Galac, Brajla in Konstanca. V ta namen naj bi se zgradil med Giurgio in Ruščukom železniški splan in polovico stroškov bi nosila Poljska. Tako bi bil za njo zelo olajšan tranzit v balkanske dežele.

Poljska industrija bi nadalje rada dobavljala Romuniji premog, tekstilne izdelke in municije. Dobavo municije utemeljuje Poljska zlasti s svojo vojaško zvezo z Romunijo. Tu pa mora Poljska konkurirati s škodovimi zavodi in za enkrat še brez uspeha. Poljski premog pa ne more dobiti odjema vsled prevelike zaščitne carine, ki je bila vpeljana v korist romunskega premoga.

Da bi se ta nasprotja odpravila, ali vsaj ublažila, so se že opetovano vršila pogajanja in je lansko poletje že v tem smislu govoril maršal Pilsudski s tedanjim ministrskim predsednikom Vintilo Bratianom. Pogajanja pa še niso dala nobenega pozitivnega rezultata.

Enako pa tudi niso imela še uspeha pogajanja glede enotne zunanje politike Romunije. Ob priliki svojih razgovorov z Bratianom je vprašal maršal Pilsudski, če ne bi bila Romunija pripravljena sodelovati pri grupaciji sil v srednji Evropi. Ta nova konstelacija naj bi obstajala iz Poljske, Romunije, Madžarske, Italije in Bolgarske. Romunski državniki pa so tak predlog odklonili, ker je preveč nasprotstev med Romunijo in Madžarsko. Na drugi strani pa so poudarjali, da Romunija kot članica Male antante, katere namen je nadzorovanje Madžarske, ne more vstopiti v skupino držav, v kateri bi bila Romunija zaveznik Madžarske. Obe zaveznici sta morali tako z obžalovanjem konstatirati, da za nju ni izvedljivo načelo: moji prijatelji, so tudi tvojci.

Vsa ta gospodarska vprašanja bodo znova obravnavana ob priliki trdnjavnega bivanja g. Mironesca v sijajni mestni varšavski hiši, njih rešitev pa bo možna šele potem, ko bo posebna komisija proučila vsa ta vprašanja.

Potem se bo pa tudi šele videlo, če je bil obisk g. Mironesca v Varšavi le zunanji dotaz, da poljsko-romunska zveza obstoji tudi še po podpisu Litvinovega akta, ali pa je namenil več — poglobitev in razširjenje poljsko-romunske zveze.

Koliko je bilo plačanih davkov leta 1928

Po podatkih generalnega ravnateljstva davkov je bilo plačano lansko leto davkov in dodatkov 1774 milijonov, in to:

	milijonov Din
v Srbiji	506
v Vojvodini	455
v Hrvatski in Slavoniji	342
v Sloveniji	205
v Bosni in Hercegovini	202
v Dalmaciji	58

Po proračunu bi moralo biti plačanih davkov 1678 in je bil torej donos davkov okoli 96 milijonov večji.

Te številke dokazujejo, da je bila čisto pravilna naša trditev pred meseci, da bo Slovenija v letu 1928. plačala le okoli 200 milijonov davka, torej znatno manj kot prej.

Zlasti se vidi pri neposrednih davkih, kako je plačala Slovenija manj. Po proračunu bi morala plačati Slovenija 93,2 milijonov, dejansko pa je plačala le 62 milijonov, to je okoli 15 milijonov manj kot v letu 1927.

Poščne pošiljke se zopet sprejemajo

Belgrad, 22. febr. (Tel. »Slov.«) Poštno ministrstvo je izdalo poštom naredbo, da od 23. februarja zopet sprejemajo pošne pošiljke in pakete.

Za pravice manjšin

Odločen nastop kanadskega delegata pri Društvu narodov

Ženeva, 22. febr. (Tel. »Slov.«) Danes so bili objavljeni predlogi kanadskega delegata Sveta Društva narodov Danduranda za novo ureditev postopanja v manjšinskih vprašanjih na marčnem zasedanju Sveta DN. Po teh predlogih bi se: 1. imele vse manjšinske prošnje poslati najprej lastni vladi s prošnjo, da jo vrne generalnemu tajništvu DN v 30 dneh, če bi vlada ne smatrala za umestno, da bi direktno odgovorila prošlicem; 2. naj ne bi nič več poseben odbor treh članov Sveta prevzel prvo proučevanje pritožbe, temveč naj bi vseh 14 članov Sveta DN sestavilo poseben odbor, ki bi neodvisno od Sveta DN imel seje Dandurand je navajal, da so po postopku, ki je bil

sprejet leta 1926., prošnje enostavno obležale in da tajništvo niti ni obveščalo prošlic o rešitvi prošnje. Tak postopek ni zadovoljil manjšin in napravil vtis, da se manjšin ne posluša in da so postale žrtev nedelavnosti ali brezbrčnosti Sveta Društva narodov. Dandurand je izjavil, da je Društvo narodov prevzelo nalogo, uveljaviti manjšinske pravice, in Brindand je še meseca decembra 1928 izrecno izjavil, da so interesi in pravice manjšin svete in da jih ne bodo nikdar zanemarjali. Dandurand je posebno ostro kritiziral tudi to, da so iz manjšinskega odbora Sveta DN izključene ravno sosedne države onih držav, proti katerim se je vložila pritožba.

Evropa izumira

Rim, 22. febr. (Tel. »Slov.«) Urad, ki se po nalogu šefa vlade bavi s problemi naraščanja oziroma padanja prebivalstva v Italiji in v Evropi sploh, je zbral podatke za letošnje leto, ki dokazujejo, da velik del evropskih narodov, in sicer oni, ki imajo najstarejšo kulturo, nevdržema izumirajo. Izvzemši zelo majhno število departementov na severu, prebivalstvo Francije tako v mestih kakor na deželi rapidno pada. Pri tem se vpoštevata popolnoma dejstvo, da odhaja kmetsko prebivalstvo v velika mesta. Kljub temu kaže skupna številka vsega francoskega prebivalstva padanje, ki od leta do leta v večjem procentu izumira. V nekaterih krajih Alp je prebivalstvo v teku sto let padlo za 43%. Prebivalstvo departementa Lot n. pr., ki je l. 1826. štel 280.000 duš, jih ima danes samo 176.000 in je torej zgubil nad 100.000 duš v enem stoletju. Cele vasi v tem departementu stojijo prazne, hiše se rušijo, ne zato, ker bi se prebivalstvu slabo go-dilo, ampak zato, ker ni več nikogar, ki naj bi mu hiša dala streho. V 14 občinah tega departementa je prebivalstvo samo v zadnjih 15 letih padlo za 43%. V okraju Katus je občina S. Denis padla od 903 prebivalcev v l. 1890. na 314, in občina Cahors od 16.000 na 12.000 v 15 letih. Okraji Quercy, Agenat in Armagnac so pa skoraj popolnoma izumrli. Ta pojav je tem težje pomena, ker je tudi umrljivost v Franciji na precej visoki stopnji. Dočim v Nemčiji od 10.000 prebivalcev umre 121, v Angliji 126 in v Avstriji 141, jih pride v Franciji 168.

V sedanjem trenutku nadkriljujejo smrtni slučaji rojstva v 69 departementih. Izšla je demografska karta Francije, ki kaže med splošno temo le par majhen belih lis, ki značajo narastek prebivalstva; vsa ostala ogromna večina počasi izumira.

Nn Angleškem so se dobile za poslednjih pet let sledeče številke na 1000 prebivalcev: L. 1924. rojenih 18,8, umrlih 12,2, presežek 6,6; l. 1925. rojenih 18,3, umrlih 12,2, presežek 6,1; l. 1926. rojenih 17,8, umrlih 11,6, presežek 6,2; l. 1927. rojenih 16,6, umrlih 12,3, presežek 4,3; l. 1928. rojenih 16,7, umrlih 11,7, presežek 5. Iz teh postavk se jasno vidi naraščajoča tendenca zmanjšanja rojstev z rahlimi valovanji.

V Avstriji, o kateri so na razpolago samo data za prvi semester 1928, primerjani s onimi prvih šest mesecev let 1926. in 1927. se imajo sledeče variacije na 1000 prebivalcev: L. 1926. rojenih 9,9, umrlih 8,4, presežek 1,5; l. 1927. rojenih 9,3, umrlih 8,4, presežek 0,9; l. 1928. rojenih 9, umrlih 8, presežek 1.

V Italiji so zaznamovali dne 21. t. m. sledeče številke rojstev in smrti: Trst rojenih 9, umrlih 17; Genova rojenih 26, umrlih 59; Benetke rojenih 13, umrlih 21; Turin rojenih 32, umrlih 48; Rim rojenih 101, umrlih 94; Napoli, ki je najbolj plodovito mesto v Italiji, rojenih 85, mrtvih 75; Firence rojenih 31, umrlih 41; Milan rojenih 43, umrlih 48. Edino mesto Catania v Siciliji kaže ugodno sliko: rojenih 36, umrlih 13.

Trocki prosi za francoski vizum

Pariz, 22. febr. (Tel. »Slov.«) Prošnja za dovoljenje bivanja v Franciji, ki jo je poslal Trockij s posredovanjem francoskega komuniste Souvarina, nima mnogo upanja na uspeh. Lahko se smatra za gotovo, da Poincarjeva vlada Trockemu ne bo dovolila, da bi se naselil v Franciji.

Za franc. vlado levice še ni prišel čas

Pariz, 22. febr. (Tel. »Slov.«) Poslanska zbornica je včeraj sprejela k upravni reformi v pravosodju celo vrsto dodatnih predlogov, ki pomenijo skoro popolni sprejem onega predloga levice, ki je bil v terek odklonjen z znamenito večino šestih glasov. Levičarski listi ugotavljajo z zmagošnjem, da pravosodni minister Barthou tokrat ni stavil vprašanja zaupnice. Listi nadaljujejo svoj boj proti vladi in izjavljajo, da za obnovitev kartelne vlade, kakor je bila l. 1924., še ni prišel čas.

Svečanosti ob 500letnici Device Orleanske

Pariz, 22. febr. (Tel. »Slov.«) V Bar le Ducu se pričnejo jutri velike svečanosti 500 letnice onega dne, ko je devica Orleanska zapustila Veaucouleur in odšla v Orleans, da reši mesto Angležev. Svečanosti se bo udeležilo poleg oficijelnih zastopnikov in deputacij iz Pariza in dežele tudi 10 mladih dekle, potomkinj bratov in sester device Orleanske. Svečanosti se bodo začele z banketom in z odkritjem spominske plošče v Veaucouleury.

Aktivna angleška trg. bilanca

London, 22. febr. (Tel. »Slov.«) Po navedbah trgovinskega ministra Cunliffe-Listerja je angleška plačilna bilanca za l. 1928 izredno ugodna. Trgovinska bilanca je sicer v čistem blagovnem prometu pasivna za 359,5 milijonov funtov, toda ker nevidni eksport in inozemske investicije znašajo 608 milijonov funtov, izhaja iz tega zelo znaten aktiv.

Dvig temperature

Berlin, 22. febr. (Tel. »Slov.«) Prvič po več tednih se je temperatura zopet približala ničli. Včeraj popoldne je bilo v Berlinu — 3, v Gdan-skem — 6 in Königsbergu — 8. Na obali Severnega morja je znašala včeraj temperatura — 14, danes pa se je dvignila nad ničlo. V Aachenu znaša temperatura — 2. V južni Nemčiji pa je še zelo mrzlo. V Münchenu je znašala temperatura — 24, ker se je ozemlje visokega pritiska obrnilo proti jugu in jugovzhodu proti Avstriji.

Obupna lakota na Kitajskem

London, 22. febr. (Tel. »Slov.«) Kakor javlja poročilo mednarodnega odbora za ublažitev lakote na Kitajskem, je prebivalstvo provinc Sansi popolnoma obupano. Več sto rodbin je izvršilo samoumor. Za eno samo kosilo se lahko kupi obirno posestvo. Zaklana je že vsa živina. Nobenega žita ni več. In ker se ni sejala ozimina, tudi ni pričakovati spomladi žetve. Prebivalci meljejo posušeno travo in kuhajo iz nje sok.

Nemiri v Indiji

London, 22. febr. (Tel. »Slov.«) Tudi v Bangaloru v južni Indiji se bojijo sličnih nemirov, kakor so bili v Bombay, ker se širijo vesti, da Pantani krajejo otroke Hindov za žrtvovanje. Vse mesto je silno razburjeno. Vlada je odredila najstrožje varnostne odredbe.

Čičerinova usoda

Ko je lanske jeseni narodni komisar za zunanje zadeve Čičerin nastopil bolezenski dopust v tujini, se ni mislilo, da bo trajal interregnum Litvinova tako dolgo. Malo verjetna pa je misel, da sovetji niso hoteli Čičerina z odpustom uzaleti in da mu je bil dan bolezenski dopust v pričakovanju, da Čičerin sam poda demisijo. Čičerin je namreč sovjetski vladi neobhodno potreben. Kljub vsem zagotovilom, da nima nobenega vpliva na politiko, daje že samo govorica o njegovem povratku tujini povod, da govori o možnosti spremembe sovjetske zunanje politike. Moskva skuša na ta način ohraniti v Evropi in Ameriki interes za sebe in obenem nado, da bo vendar mogoče s sovjetsko Rusijo priti v redne kupčijske zveze. Na ta način izkoriščajo sovetji Čičerinovo osebo in s tem je tudi pojasnjeno, zakaj Litvinov vsaj na videz ne pričinja z novo in agresivno politiko.

Tedna varčevanja v sovjetski Rusiji

Moskva, 16. februarja.

Včeraj se je v sovjetski Rusiji pričel teden varčevanja. Pri tej priliki je podal predsednik osrednjega izvršnega odbora Kalinin na vse zvezne republike okrožnico, v kateri opominja, da mora biti do konca septembra zbranih najmanj 200 milijonov vlog. Brez oziroma na določbo, da so hranilne vloge le prostovoljne, nalaga Kalinin vsem finančnim organom kot dolžnost, da zberejo ta denar. Ker pa nimajo kmetje nobenega zaupanja do sovjetskih hranilnic, bodo morali pač delavci in uradniki sami spraviti skupaj to vsoto. Značilno je tudi, da utemeljuje Kalinin ta korak s finančno blokado, ki da so jo proglasili kapitalisti čez Rusijo.

Beseda o časnikarjih

V plenumu češkoslovaškega senata je govoril senator Pichl k noveli o soc. zavarovanju in pri tej priliki zlasti toplo govoril o nujni potrebi zavarovanja časnikarjev. O časnikarjih in njih delu je dejal med drugim tole:

»Brez časopisja bi ne bili tam, kjer smo danes in brez časopisja se ne bi mogla državna misel nikdar tako dobro usidrali, kakor se je. To delo plača novinar predvsem s svojim zdravjem, s svojimi živci, prežgodno onemoglostjo za poklic, ki uničuje svoje pripadnike tako, kakor ne en drug poklic. Povprečna življenska doba časnikarja je za 10 do 20 odstotkov krajša, ko pripadnikov drugih razredov, čisto navadno vsled tega, ker ta poklic ne pozna oddiha, temveč le napitico in priganjanje, da vsak dan da iz sebe do skrajnosti največ delovno množino. Naravno je, da treba za pripadnike tega stanu skrbeti malo drugače, ko za pripadnike drugih stanov. Ne zato, ker bi časnikarji zahtevali za sebe kakšne privilegije, temveč zato, ker je treba uvaževati sredo, v kateri se gibljejo in delo, ki ga vrše. Časnikarji so bili tudi od pamtveka edina skupina, za katero se je najmanj skrbelo.

So časnikarji zelo maloštevilni stan. Razkropljeni so nadalje po vseh strankah, zato je tudi za nje tako malo brige. Teh 700 do 800 ljudi (v Jugoslaviji še manj, op. ur.) ne velja mnogo v času, ko odločuje številčnost. Toda demokracija ni samo zakon števila, je tudi zakon kvalitete in zato mora skrbeti za one, ki niso močni po številu, katerih pomen pa zaradi tega ni manjši...

Velik kos naših narodnih bojov, naše samostojnosti je zvezan z imeni starih časnikarjev in zato ni prav, da so bili fiskalni interesi močnejši ko pa oziroma na delo, ki ga je izvedla naša žurnalistika...

Brez dobre žurnalistike ni mogoča demokracija, brez soglasja in sodelovanja politike in žurnalistike ni mogoč parlamentarizem, ustavno življenje, kontrola, ni mogoče nič od tega, kar je pogoj državnega življenja. Zavarovanje novinarjev ima večji pomen za javnost, ko za novinarje same, ker je javnost interesirana na tem, da je časnikarstvo na visoki stopnji in da se more čisto posvetiti svojemu poslu...

Ne spominjamo se, da bi tudi v bivši skupščini kdaj le od daleč slišali podobne besede in vendar ni jugoslovanski časnikar nič manj storil svojo dolžnost ko češkoslovaški, če ne celo v večji meri. Na vsak način pa bi mogel o trpljenju povedati kaj več.

Ponudba upravn. odbora Slavske banke

Zagreb, 22. febr. (Tel. »Slov.«) Kakor smo zvedeli, je snoči upravni odbor Slavske banke predložil upniškemu odboru predlog, da se vse terjatve prve skupine izplačajo v polni višini, terjatve druge skupine pa z 20 odst. Upniški odbor je ta predlog nocoj obravnaval. V trenutku, ko to poročamo, še ni znano, kaj je sklenil.

Milojevičeva nastopna audienca

Dunaj, 22. febr. (Tel. »Slov.«) Novolmenovani jugoslovanski poslanik Milan Milojevič je danes popoldne predložil zveznemu predsedniku Miklasu svoja poverljiva pisma.

Zagrebske vesti

Zagreb, 22. febr. (Tel. »Slov.«) Pristaši bivše Radičeve stranke so se odpovedali svojim mestom v novo imenovanem zagrebskem občinskem svetu.

Zagreb, 22. febr. (Tel. »Slov.«) Zagrebske šole so od 1. febr. radi pomanjkanja kuriva zaprte. Ker je prosvetno ministrstvo odobrilo 100 Din za kurivo, se bodo vse zagrebske šole najbrž v ponedeljek otvorile.

Slovečka pevka Yvonna Gall je nastopila zvečer v zagrebskem gledališču in sicer v Masenetevi operi »Manon« v naslovni vlogi. Vloga Des Grieuxa je pel sloveči lirčni tenor Christy Solari. Predstava je bila že davno popreje napovedana, pa se je morala odpovedati, ker je bila Gallova obolela.

Novo zagrebsko gledališče »Malo kazališče« v Frankopanski ulici se otvori jutri. Kot prvo predstavo bodo igrali Freudenbergovo »Črna kraljica«. Pred predstavbo bo spregovorila uvodne besede ga. Marija markiza Ružička-Strozzi.

Temperatura v Zagrebu je snoči nenadoma padla. Ob 11 zvečer je bilo — 11, davi — 19, na Savi celo — 27. Opoldne se je temperatura dvignila na — 4 oziroma na solncu na + 1. Popoldne ob 3 je padla na — 7, ob 8 zvečer pa na — 11.

Iz Primorskega

Goriški fašistovski direktorij je imel dne 20. t. m. sejo. Imenovali, oziroma potrdili so se razni voditelji in zaupniki fašja po deželi.

Sneg in burja sta hudo razsajala po vsem Krasu, v severni Istri ter v reški pokrajini. Herpelje in Materije so naravnost odrezane od sveta. Iz mnogih vasi že en mesec ljudje niso prišli vun. Temperatura je bila — 22. Zdaj se promet počasi vpostavlja.

Dunajska vremenska napoved. Po hudem jutranjem mrazu, posebno na vzhodu Avstrije, bo morda že jutri nastopilo od zahoda splošno toplo vreme, ki bo v nekaterih krajih že nad ničlo. Nastala bo nevarnost plazov. Začelo se bo oblačiti.

Apostol vele mesta

(Dne 20. t. m. je umrl v Berlinu duhovnik dr. Karl Sonnenschein, iniciator vele mestnega dušnega pastirstva, avtor mnogih globoko posegajočih knjig in velik poznavalec socialnega problema modernega vele mesta. Bil je nekak nemški Ozanam, velik pojav apostolstva bednih v naši dobi. Slednje pismo smo dobili od našega berlinskega prijatelja in sodelavca tik pred smrtjo izrednega moža.)

Berlin, 19. febr. 1929.

Na pesku zidani Berlin ima človeka, ki je velikan ne samo po postavi, marveč po delu. Človek, ki je vse življenje posvetil so-človeku: trpljenju in zadregi, boleznim in žalostim. To je katoliški duhovnik dr. Sonnenschein, mož, ki ni le dober, marveč genijalen. Razume vele mesto kot frančišek rože in živali in kot Pavel Grke na Aeropagu. Zdravljuje elemente poeta, zdravnika, muzika, učitelja, politika, duhovnika, delavca in filozofa. Dela vez med mestom in deželo, med razredi in konfesijami, med stisko in rešitvijo, med zemljo in nebom, med življenjem in smrtjo. Ena sama črta od kaotične mase do svetega mira. Stojč ob grobovih in porokah, na križiščih cest in v spovednici, na divjačem avtomobilu in na odru ogromne dvorane, v uradu in v družbi: povsod razgrinja eno samo toplo luč in meče iskre novega življenja v ljudi. In ljudje pogledajo v njegov velik, klasičen obraz in v veliki postavi vjamejo akord njegove duhovite besede, sijaj njegove osebnostne sugestije, vročo barvo njegovih oči ter zdravno hrbtenico.

In to je lepa usoda njegovega življenja: danes leži bolan Nadčloveški napor so ga zlomili. Prišla je pljučnica. Srce je odpovedalo. Zdravniki so ga sicer rešili, toda hrast ni več trden. Ko je prišel iz bolnice in so ga zdravniki poslali v Italijo, je pisal berlinskim katolikom: »Vračam se s polomljenim prope-terjem. Sprejemam delo znova, toda žalibog po zdravniških predpisih.« Veliko pot je prehodil: Düsseldorf, Roma, Köln, M. Gladbach, Berlin. V Berlinu je ustvaril čudo: berlinsko katoliško državo. Bil je njen predsednik. Priletnil je v svoj krog umetnike in ministre, delavce in mladino, družine in društva. Poznali so ga tudi nekatoliki. Vse ga je javno pozdravljalo. Okoli njega se je katoliška družina strumno uredila in notranje ter zunanje organizirala. Ustvaril in uredil je svoje znane javne dobrodelne urade, predvsem za akademike AAA (Akademisches Arbeits-Amt), 3SS (Soziales Studenten-Sekretariat), lepo urejeno akademsko čitalnico s knjižnico, revijami, časopisi, predavalnico, študijsko dvorano in okrepčevalnico. Organiziral je katoliško ljudsko univerzo z mnogovrstnimi tečaji, zbral je okrog sebe štab zvestih tovarišev, prijateljev in učencev, dal je pobudo za nešteto plodnih korakov in akcij in prirejal po vsem Berlinu redne sentanke. Urejeval je berlinski cerkveni list, ki je postal pravo duhovno ognjišče in pričboval v njem redno svoje znane beležke. Te so izšle pozneje v ponatisu kot »Notizen«; pred kratkim je izšel njih 10. zv. (Obenem so izšle razlage nedeljskih evan-ge-lijev.) Vsi zvezki v veliki nakladi 109.000! Njegova tiskana beseda vleče. Vedno na novo izvira in razodeva pretresujoča doživetja. Še večji glas gre o njem kot govorniku. To je njegova strast: neposredna beseda. Govori gladko, prožno, s skrito psihološko preračunatostjo, v kratkih stavkih, ki se zastru-jejo v fascinujoč sijaj. Ena misel sega drzno po drugi, skokoma, vendar preprosto. Odgrinja in preseneča. Slika in ugotavlja. Vse v prijetni duhoviti zahrbtnosti. Poslušalec ima vtis, kakor da se vozi v liftu. Zato je govornik, ki se v njegovi besedi množica oprosti in pomladi.

Največji pa je bil v svojem uradnem stanovanju; tam so ga iskali nešteti in v oseb- nem stiku z njim dosegli, kar so srčno želeli. Ves dan je sprejemal »audience«: študent, tujec, delavec, bolnik, revež, nesrečno dekle, neznan protestant ali jud ali ateist. Povprečno 60 jih ga je obiskalo. On pa je zapisoval, odgovarjal, interveniral. Telefon je pel ne- prenehoma. Očividci pravi: »... Pravkar je prišla neznana gledališka igralka. Lep obraz je upadel: jetika Odpustili so jo. Kam naj se obrne? K Sonnenscheinu. In stoji pred njim: »Oprostite...« Sonnenschein takoj razume. In takoj telefonira na razne strani. Rezultat: polovična vožnja v letovišče Arosa in zastoj preskrbo za štiri tedne. Hvaležna mu zagradi roko, on pa ji stisne deset mark vanjo. Za njo pride študent, za njim vesela sorodniška družina iz Porenja, za njimi nek ministrski svetnik itd. V kotu pa sedi slikar in ga med- tem riše...«

Ko je pred par dnevi govoril pred nje- govimi berlinskimi prijatelji o njem pater F. Muckermann S. J., je označil njegovo bistvo s polarnimi razmerji: značajan — odprt, fana- tičen — indiferenten, zunanji — notranji, pa- meten — moder, mlad — star. Vse njegovo življenje je bilo dolejš neprestan dialog: z Bogom, s sočlovekom in s samim seboj. Iz tega dialoga se je rodila produktivnost, ki ji ni para in ki živi v svojih semenih v berlin- ski zemlji. Ta zemlja, spremenjena v asfalt in kamen, ki jo Sonnenschein ljubi z vsemi reflektorji, avtomobili, aeroplani in živimi ljudmi tako kakor malokdo, ga znova pri- čakuje kot moža, poveljaneza in trpljenju in obteženega z novim blagoslovom božjim.

K.

Kaj je novega

Koledar

Sobota, 23. februarja. Peter Dam., Romana, Siren. — Ščip ob 19.59. — Po Herschlu se na- poveduje dež in sneg. — Jutri: Matija (Bog- dan).

Stoletnice in petdesetletnice

Ogrinec Josip je bil rojen v Podgorju pri Kamniku 5. aprila 1844. Študiral je v Ljubljani in maturiral l. 1864. Po enem letu bogoslovja je šel v Zagreb, potem pa na Dunaj učiti se modroslovja. L. 1870 je dovršil svoj uk in odšel v Novo mesto kot pomožni gimnazijski učitelj in potem v Vinkovce v Slavoniji, kjer je umrl za srčno hibo 13. maja 1879. Od l. 1868 je pi- sateljeval na raznih poljih. Spisal je veseloigro: »V Ljubljano jo dajmo« in »Kje je meja?« Več iger je poslovenil, n. pr. Zapravljevec, Na Oso- jah, Pojdimmo na Dunaj. V povestih je slikal do- mače življenje, n. pr. Setev in žetev, Ptica Bla- žič, Zila premogova, Solnce in senca, Terna itd. Zgodovinski sta povesti: »Vojnimir« in »Carovnica s Karneka«. Poskušal se je tudi v humoreskah: Cunjar, Vaškega šolnika nedelja, Berač, Največji revež, Urh tretjikrat ženin, Pi- smo Olšpete Skomrahove ta Janezastem Skom- rahu, ki na Dunaju za dohtarja štedira Naj- lepši so pa njegovi »Obrazi iz narave«, ki jih je priobčeval v Dunajskem Zvonu.

Konrad Pučnik - 80 letnik

Kranj, febr. 1929.

V domačem krogu svojih 4 otrok, 7 vnu- kov in enega pravnuka slavi danes 23. t. m. v Kranju svojo osemdesetletnico ugledni meščan. Konrad Pučnik, daleč na okrog zna- ni krojaški mojster. Njegov oče se je priselil iz okolice Slov. Bistrice v Kranj ter bil do- bro znan z našim Prešernom, ki se je rad pozabaval z njegovo deco ter jo pestoval. Naš Konrad je podedoval posest in lepo obrt ohranil ter jo razširil daleč na okrog, da je s ponosom štel svoje odjemalce po celem Kranjskem. Bil je dober pevec dolga leta v Narodni Čitalnici, pogumen strelec strelskega kluba v Čitalnici pred 50 leti, bil je med ustanovniki gasilnega društva v Kranju ter njega načelnik, odlikovan s častno diplomom l. 1889., soustanovnik tiskarne »Save« in »Na- rodneva doma«, dolgoletni občinski odbor- nik. Še letos v ostri zimi ga vidimo trdno korakati v Savski dvorec, ali proti Gaštelju ali pa se sprehajati po parku kralja Petra po končanem delu človek dela, zmernosti, doslednosti, zdravja, ljubitelj narave. Naš slavljeneec ima mnogo prijateljev med raznimi sloji, ki mu iskreno čestitajo: še na mnoga leta!

Usoda gozdnih delavcev

Po slavonskih šumah dela tisoče delavcev. Strašna zima jim je sedaj vzela kruh. V Zagreb je prišlo iz šum 60 Ličanov, ki čakajo tja za delo. Leže na kolodvoru kar na betonu iz vojvodinskih šum so jih poslali gospodarji, češ da ni mogoče de- lati. In so se vrnili do Zagreba. Tu čakajo. Kaj?

PRI HRIPU IN INFLUENCI

sploh pri vsakem prehlajenju pripo- ročamo vsem — otrovom in odraslim. — da še isti večer masirajo telo z

„Aigo“

ker „Aigo“ tako: ublaži temperaturo spanje je mirno, lahko in zdravo. Zjutraj boste sveži in prerajeni. „Aigo“ vas obvaruje vseh vnetij.

Dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah. 1 steklenica Din 16.—

Sigrid Undset:

Moje prvo srečanje s siromaštvom

Nekaj mesecev pozneje me je peljala moja varuhinja v Balkeby. Ne spominjam se več, kak- šne opravke je imela tam. Končno smo prišli do lesene, enonadstropne hiše, ki je stala med sko- ro novimi stavbami. Najbrže so kasneje poru- šili to hišico, ker sem jo zaman iskala. Prepri- čana sem, da bi jo gotovo našla, ako bi še stala. Bila je rjavkasto pobarvana. Barva je od- padala v malih mehurčkih in jaz sem se zaba- vala s tem, da sem te mehurčke predirala, med- tem ko je šla varuhinja v mlekarino po kolače.

V pritličju sta bili dve prodajalnici: mle- karna in mala čevljarnica. V to smo na to vstopile.

Čevljar, ki je sedel na trinožnem stolčku, je imel velik, moder predpasnik. Obraz je imel sivo-rumen in zdelo se je, da je slabe volje. Po par besedah, ki jih je spregovorila z njim varuhinja, sva stopili v sosednjo sobo. Zrak je bil oster in slab, soba se mi je zdelala izredno nova in tuja. Stali sta v njej dve rdeče pobar- vani postelji, kakršnih še nisem nikdar videla. Zimnica in blazine so ležale v neredu druga preko druge in tvorile tako visok kup, da nisem mogla nikakor razumeti, kako pridejo ljudje zvečer gori, ko gredo spat. Odeja je bila raz- prostirta namesto pregrinjala preko postelje.

Cez nekaj časa je vstopila neka žena. Na prsni je držala dete. Prav natančno se spomi- njam. Ni imela več zob, njena koža je bila ru- mena, a roke in prsi so bile gladke bele z mo- drimi žilami, ki so se vile po koži kot temne nitke.

Poslali so delegacijo na policijo, naj jim pomaga, ker sedaj stradajo in prezebajo.

»Zakaj se ne vrnete domov?«

»Kako naj gremo peš v tem snegu. Sli so ne- kateri pa se vrnili. Ni mogoča pot. Za vlak pa ni denarja.«

»Saj nimamo kam,« pravi drugi. »Če gremo v Karlovec tam je naših že brezštevilca.«

»Kaj naj delam doma,« pravi tretji. »V Pla- škem je zemlja 8 dinarjev. Doma je draginja in po- manjkanje.«

»Zakaj pa si niste nič prihranili?«

»Prihranili? Če smo se enkrat pošteno naje- dili, pa je šel dnevni zaslužek. Trije smo delali sku- paj 7 tednov — pa smo vsi trije mogli poslati v

Mož se bori s plazovi za ženo

Št. Jurij pod Kumom.

Radi zametov in plazov v hribih je pro- met zelo težaven, vsled česar smo naslednjo vest dobili šele včeraj.

Jerici Giulianti roj. Kavšek je prejšnje dni na Dobovem umrl oče. Šla je k pogrebu. Ker je bila v blagoslovljenem stanju, je tam vsled mraza obolela in ležala 2 dni. Mož Janez Giulianti, premogar v Trbovljah, je na poti iz službe šel po njo, da jo spremi domov v Št. Jurij.

Šla sta 12. februarja, ko je toplomer ka- zal —23 in pol stopinj C po strmih pobočju zahodnega konca Kuma, pa se je nad njima utrgal plaz, pometel ženo s pota in jo deloma zasul. Komaj je mož opazil, kaj se je zgodilo, že je prišel nov snežni plaz in deloma zasul še njega. Med reševanjem sebe je plaz prišel še enkrat in njega zasul do vratu, ženo pa

Št. Jernej na Dolenjskem.

Sedaj, ko bo kmalu konec račje sezone, še nekaj lovskih novic z bregov naše Krke. Tam doli pri Čučem-mlaki, kjer Krka v loku zavije proti Hrvaškemu brodu in Mršči vasi, je kaj romantičen in privlačen kotiček za lovce. Nekdo je celo dejal, da je tam račji paradiz. Tam doli torej, malo naprej, se na- haja samotni otoček, po domače rečeno »Irgle«, ves obrastel od rakitovne, trstja, vrb in bičevja, okoli katerega je še dandanašnji včasih pravi pravcati račji eldorado. Posebno pa ob povodnji ti kar mrgoli te žive robe. Pa tudi drugih povodnih živalic se tu ne zmanjka. Po plitvinah vidiš čaple kako ti zaporedoma stoje v pozoru na eni nogi in učenjaško premišljujejo o slabih časih. Tam čisto na koncu »Irgle« zagledaš neko drugo čudno stvar. »Aha, to bo bobnarica,« misliš. Ko pa prideš čisto blizu, pa vidiš, da je samo šiljast štor. Če ne bi uživala bobnarica varst- va redkih živali, bi se ti kmalu tako zgodilo kot onemu lovcu, ki je počil v korenino, ka- tero je imel za zajca. Tu zopet tik za krajem se naenkrat pokaže iz globine nekaj okrogle- ga, črnega, toliko da se ne ustrašiš in skoro pozabiš pomeriti. Bila je glava največjega ribolovca vidre, ki je koj spoznala, v kako nevarni situaciji se nahaja ter zato v trenu- ku smukne v globlino. Sredi Krke se pa po- nosno prepeljuje velika siva gos, ki pa tako- odgaga, ko te opazi. Marsikaj bi se še dalo povedati, da ne govorimo o velikih somih in

Kresival

je dobrega okusa in gotovo uspešen; on odstrani kašelj in oprostí dihalna organe neprijetnega zasu- zenja. Zahtevajte originalni zavoij z Bayer-jevim križem.

tem času domov le 1000 Din. Poceni smo jim na- sekali drva, potem so nas radi zime odpustili in sedaj ta drva radi zime drago prodajajo,« je pove- dal eden od delegatov.

Sedaj jih bodo v Zagrebu preskrbeli s hrano in stanovanjem po pomožnem odboru.

popolnoma. Z veliko težavo se je mož izko- pal in začel klicati ženo, ki se mu je ogle- sila izpod snega. Orodja ni imel drugega kot gole roke, pa je s temi začel razkopavati sneg, ki ga je bilo do 5 m debelo in je bil trd. Delo mu je oviral vedno nov plaz, ki mu je hotel sproti zasuti, kar je izkopal.

Po dolgem nadčloveškem naporu se mu je posrečilo, da je izkopal ženo živo in ne- poškodovano izpod plazu. Odšla sta vsa iz- mučena domov. Posledice so bile v tem, da je dete prezgodaj prišlo na svet in bo težko ostalo pri življenju, mati pa je izven vsake nevarnosti.

Mož pa, ki je imel vso prisotnost duha, da ni šele tekel po ljudi, ki bi bili gotovo ženo izkopal ženo mrtvo, ampak se je z golimi rokami spravil na obupno delo ob tolikem mrazu, zares zaslužil vse priznanje in po- hvalo.

drugih ribah, ki imajo tudi tu svoje bivališče. Kdor pa vsega tega ne verjame, bo pa naj- bolje storil, da si najame lak »šinakel«, ka- kršnega dobi pri mostu v Dobravi in za pri- merno napitnino tudi veslača-ribiča, ki ga bo drage volje prepeljal, da se na lastne oči prepriča o resnici teh vrstic. Omeniti je še da se za slučaj žeje blizu mosta nahaja pri- jazna gostilna »pri Selaku«, kjer ti postrežejo z dobro kapljico in s kranjsko klobaso, da je tudi kaj za pod zob.

Kdo bi se potemtakem začudil, da se je na malem otočku naselil strastni strelec, mo- dern Robinson, ki od ranega jutra do poz- nega mraku čaka na race. Tako je stal dan za dnevom v svojem »burmuzu«. Komaj da se spusti jata rac na hladne valove, že stresne iza kakke vrbe svoj »bum, bum... bum«. Pre- plašene račke pa si kličejo: »reši se kdor more... reb, reb... vrag, vrag, vrag...»

Dim se je razpršil, izza stare vrbe stopi temna postava in se preklinja oziroma po vodni gladini, da bi videl kolik je plen. Najmanj pol tucata rac bi moralo ostati, da je šlo po sreči, toda samo malo puha in par peresčkov plava po Krki nizzdol. Pa kaj se hoče, če so pa »šretelnici« krivi. — Kdor je lovec, že ve, kaj se to pravi: »krivi šretelnici«.

Klepetave račke pa so baje tako žeglale, da bodo šle v druge kraje, kjer je več miru in boljše hrane. Sedaj so že skoro vse od- jadrle v varnejša zavetišča — samo še kak ubogi težko ranjeni racman se skriva in muči, dokler ne pojde v večna lovišča. Vrhu tega je pa še ves »hecc« pokvaril led na Krki, tako da so sedaj račji »jagric« čisto ob korajžu.

Pri goseh pa je bil velik »rumel« in so kar odšle. Baje zato, ker jih je nekdo v časo- pise dal.

Sedaj pa še race dajte v časopis, da bo mir. Hubertus.

Helena, moja varuhinja, ki se je z njo raz- govarjala, je nenadoma rekla:

»Oh, da! Kako pa je Solveigi?«

Ne spominjam se več, kaj je odgovorila čevljarjeva žena, toda Helena mi je povedala, da imajo deklico, iste starosti kot jaz. In vpra- šala me je, ali je ne bi hotela videti in z njo govoriti. Ubogljivo sem vstala in šla k Solveigi.

Ležala je v kuhinji. V kuhinji je bil nezno- sen zrak, ki me je spravil v slabo voljo. Bleda, plavolasa deklica je ležala v veliki postelji, v kotu ob zidu. Deklica je imela obličeno rožasto spalno srajco.

Vprašala sem jo, kako ji je ime in koliko je stara — sicer sem vedela, da se imenuje Sol- veig in da je moje starosti — a kaj naj jo vpra- šam? Ona me pa nasprotno ni vprašala za ime, čemur sem se zelo čudila.

»Ali si zelo bolna?« sem jo vprašala.

»O da. Imam kostno jetiko,« je rekla, ne brez ponosa. »Veš, že dvakrat so me v bolnici operirali.«

»Ni mogoče,« sem rekla. »Ali te je zelo bolelo?«

Solveig ni odgovorila. Nisem vedela, kaj naj še rečem. Premikala sem se na stolu in se- sala gumijast trak na svojem slamniku. Vsled težkega in slabega zraka mi je postajalo slabo — in ker so bila vrata delavnice odprta, se je mešal vzduh usnja in lima z vzduhom kave, ki jo je pripravljala žena stopajoč gori in doli po kuhinji in držeč dete na upadlih prsih. Čutilo se je, da v teh prostorih nikdar ne odpro oken. Misliła sem, da je zrak zato tako slab, ker ima Solveig kostno jetiko in ker je bila dvakrat ope- rirana v bolnici. In začutila sem, kako me stiska v grlu — bila sem žalostna in sama nisem ve- dela zakaj.

Morala sem nekaj reči. In vprašala sem:

»Ali ti ni dolgčas, ker vedno ležiš?«

Solveig ni takoj odgovorila. Nato je pri- vlekla nekaj izpod blazin.

»Oče mi je dal tole,« je rekla Pokazala je zeleno pobarvano pločevinasto škafijo za nabi- ranje cvetic. »A mama mi je dala tole.«

Bila je punčka. Imela je porcelanasto glavo, na njej naslikane lase in četudi je bila zelo umazana, sem takoj spoznala njeno belo oble- kico, okrašeno s cveticami, čipkami in svilnimi trakovi. Bila je to Gerda.

Zardela sem in solze so mi zalile oči. Za- čutila sem, da sem napravila veliko krivico; ni- sem si upala dvigniti oči, niti izpregovorti be- sedice.

V tem trenutku je vstopila žena in zapazila moj zardeli obraz. Takoj je vzela punčko in jo položila vstran.

»Ne kaži tega bogati deklici,« je rekla in se skušala nasmejniti. »Ti imaš gotovo doma mnogo lepih punčk...«

Za trenutek sem dvignila oči. Njen pogled je blodil po sobi in isticno se ji čudno trepetale nad brezzobimi čeljustmi. A nato je rekla s čisto drugim glasom, sladkim in ponižnim, ki je drhtel v čudnem strahu:

»Prav gotovo imaš ti mnogo lepših punčk. Toda za revico Solveigo je pa ta dovolj lepa, — kupila sem jo pri Wolmannu za dve kroni, da povem po pravici...«

Žena je nadaljevala s svojo pripovedko, kako je kupila punčko. Čutila sem, kako ji je pogled begal po moji sklonjeni glavi. Spomi- njam se, da me je poklicala nato v sobo in kavo. Nič ni pomagalo, da sem se upirala in govorila, da mi je mama prepovedala piti kavo. Izpila sem polno skodelico in pojedla dva kos-

Normalen položaj na železnicah v Sloveniji

Na slovenskih železnicah se promet polagoma normalizira. Vse neugode in katastrofe, ki so pretekli teden ovirale promet ter ponekod celo povzročile zastoj, so sedaj popolnoma ponehale in tudi ni nevarnosti, da bi se zopet pojavile, razen seveda, če nastopi zopet neugoden vremenski preobrat, kar pa ni verjetno. Nove nevarnosti za promet pa bi znale nastopiti, če prične padati topel dež. Ta bi povzročil nov zastoj v železnici. Dokler pa traja sedanje stanje, namreč, da sije po nekaj ur na dan sonce ter piha oster veter, ki suši, ni za promet nobene nevarnosti.

Vlaki vozijo sedaj redno in brez večjih zamud. Manjše zamude imajo še vedno vsi vlaki, to pa radi mraza, večjega napora osebja in ker se stroji sedaj težje kurijo. Drugače pa so vse proge proste snega, kot smo to že poročali.

Včeraj je imel Simplon-Orient-Express iz Milana zamude poldruge uro. Nekaj zamude imajo še vedno vlaki iz Beograda. Včerajšnji jutranji in večerni brzovlak sta prišla v Ljubljano vsak z enourno zamudo, enako tudi tržaški nočni in jutranji brzovlak. Eno uro zamude sta imela tudi monakovski jutranji in popoldanski brzovlak, večerni pa samo pol ure. Manjše zamude imajo tudi lokalni vlaki.

Dovoz premoga je normalen, to se pravi, na železnice ga pride toliko, kot ga premovalniki pač proizvajajo. Železniške rezerve pa še oddale niso tako izpolnjene, kot normalno. Čim dalj se bo vršil promet le v omejenem, skrčenem obsegu, tem hitreje se bodo te rezerve izpolnile.

Tovorni promet je deloma že odprt. Poleg kuriva in živil prevaža železnica tudi drugo blago, dasi le v skrčeni meri.

Nekaj premoga je prišlo v Ljubljano tudi za potrebe prebivalstva. Predvsem so se z njim preskrbeli javni zavodi, nekoliko tudi industrija, nekaj pa so ga dobili tudi trgovci s kurivom. Železnica je obdržala kockovec in kosovec, za potrebe prebivalstva pa je bil oddan skoro izključno le orehovec in zdrob. Dobavo premoga ovira zlasti to, da je promet na sušaški progi še vedno slab in se vrši tovorni promet v zelo skrčenem obsegu. Na Sušaku čaka še vedno več vagonov angleškega premoga, ki bi moral biti transportiran v Slovenijo.

Železniška uprava se dalje bori s težavami, ki so nastale radi obočlosti osebja. Mnogo železničarjev je ob naporih v preteklem tednu obolelo in sedaj so težave z razporeditvijo osebja v eksekutivni službi.

Pomanjkanja vagonov ni in ga tudi v preteklem tednu ni bilo. Kolikor je vagonov naročenih, toliko se jih tudi dostavlja, posebno za kurivo. Mnogo vagonov pa železnice itak ne potrebujejo, ker jih radi pomanjkanja premoga itak ni mogoče odpraviti.

Vobče pa moramo reči, da se je promet hitreje poboljšal, kot je to pričakovala železniška uprava sama. Tudi železniški dohodki zopet rastejo polagoma.

„SALONIT“

cementno azbestni škrikl

je najboljši material za pokrivanje zgradb

kolača, ki ga je kupila Helena v mlekarji. Zena je tako silila, da sem se morala udati.

Grenko sem plakala vso pot na povratku. Nisem hotela povedati čemu. In Helena mi je rekla, da bi morala biti srečna, ker ne ležim tako kot Solveig. Rekla mi je, da mi bo to koristilo, ako vidim, kako žive druge deklice. Plakala sem vedno bolj in bolj. Tedaj se je ustrašila, objubila mi sladkorčkov ter mi ukazala, naj ne povem mami, da sem bila z njo v Balkebyu.

Med potjo sem se pomirila in premišljevala, kaj bom vse naredila za Solveigo. Sklenila sem, da jo bom hodila obiskovat in zabavati; pripovedovala ji bom o vsem. Ob misli, da bom njena dobrotnica, sem postajala bolj in bolj mirna in končno se mi je vrnila dobra volja.

Toda napravila nisem ničesar, kar sem sklenila! Prvič, moje imetje ni znašlo več kot sedem cerov. Drugič, mama je zvedela resnico, ker sem ponovno začela jokati v postelji, ko je prišla mama, da bi molila z menoj večerno molitev. Toda nikomur nisem povedala o punčki. Heleno so hudo ozmerjali in nikdar več nisem smela iti v Balkeby k Solveigi, ki je imela »kostno jetiko«.

Verjetno je, ako tudi ne bi bilo te »vis maior«, da ne bi nikdar izvedla svojih lepih načrtov.

To je bilo moje prvo srečanje s siromaštvom... Nekaj let kasneje, ko mi je mati nekoga dne rekla, da smo tudi mi siromašni, se spominjam tesnobe občutka, ob katerem sem se vsa zdrznila; spominjam se, da sem vsa zardela. Torej smo tudi mi obsojeni, da bomo živeli v kužnem ozračju, da gledamo ljudi plašno in jim govorimo s ponižnim in plašnim glasom? Postala sem odrasla deklica, postala sem žena. Vedno bolj in bolj sem spoznala življenje. In tudi siromaštvo.

A najhujše siromaštvo sem občutila z otroškim instinktom — ponižanje, ki grozi revežem — onega dne, ko sem občutila v svoji duši krivico, ko sem videla, kako je žena balkebskega čevljarja skrila punčko Čerdo.

Osebnosti

★ Težko je obolet g. Josip Godnič, nekdanji kurat v Grgarju pod Sv. Goro, v pokopu pri svojem nečaku, župniku v Dornbergu. Zadnje dni se je stanje shujšalo in življenje ugaša. Priporočamo ga v molitev vsem znancem in sobratom.

★ S pošte. Premeščeni so: pb. ur. Leopold Sirnik iz Grobelnega na ljubljansko kolodvorsko pošto in zvan. 2. skup. Jožef Zitterer iz Celja v Štore. Prestanek službe: telef. III-3 Jožica Tušar v Dolenji Lendavi je podala ostavko na pošno službo, dnevničarki Hildi Benedekovi na Zidanem mostu in Dragici Jevšekovi v Novem mestu je zbog boleznih prenehala služba, dnevničarju Ivanu Biazaniju na ravnateljstvu in Barbki Majcenovi na Ljubljani 7 (v Šiški) pa je bila služba odpovedana. Za vodstvo pogodbenih pošt so napravili izkušnje: Olga Prešernova, Iv. Pregelj, Franciška Jesenovec in Franciška Miheličeva. Umrl je zvan. 1. skup. Fr. Rolih na ljubljanski glavni pošti.

Ostale vesti

★ Umrl Tegetthofov veteran. Umrl je v Mačkovem pri Novem mestu v visoki starosti 88 l. Jože Rataj, oče inž. Jan Rataja. Pod Tegetthofom se je udeležil bitke pri Visu kot mornar l. 1866. Bil je priden, za napredek zelo dovteten gospodar in so bili svoj čas znani njegovi voli in pa njegovo vino daleč širom Dolenjske. Odlikovali so ga izvanredni spomin, iskrena gostoljubnost in kremenit krščanski značaj. N. p. v m.l.

★ Opozorjamo obrtnike in trgovce, da nemudoma prijavijo davčno pridobitino i to do 28. februarja 1920. V drugem slučaju se po zakonu zgubi pravica do priziva, ter se mu računa še posebej 3% povišek na davku. Dosedaj kakor nam je znano ni vložila niti tretjina davkoplačevalcev.

★ Slovenski delavci v Belgiji. Iz Eisdena (Limburg) nam pišejo: Tu nas je skupaj več Slovencev, ki vam pošiljamo svoje pozdrave, kakor tudi vsem bralcem in bralkam »Slovenca« in »Domoljuba«. — V Belgiji je naših slovenskih rojakov veliko število, bodisi samskih ali pa kar z družinami. Vsi pa imamo jako težko in nevarno delo. 600—700 m pod zemljo moramo služiti svoj kruhek za se in za svoje v domovini. — Anton Sterk z Rake pri krškem. — Viljem Starc iz Brezovske gore. — Matija Maznik z Rake. — Franc Petan iz Vel. Malenc. — Martin in Leni Črtalič iz Krške vase. — Alojzij Ajdišek iz Radeč. — Anton Kovačič iz Mokronoga.

★ Nagrade dnevničarjev, ako zbolijo. Finančno ravnateljstvo je odredilo, da se mora glede nagrade obolelih dnevničarjev praviti čl. 19 Uredbe o pogodbenih uradnikih in dnevničarjih v sklad s § 45 zakona o zavarovanju delavcev. Zato more prejemati dnevničar, če zboli, svojo nagrado iz državne blaginje samo pri boleznih, ki ne trpijo dlje kakor tri dni. Ako Ako pa traja bolezen več časa, mora prejemati podporo od okrožnega urada za zavarovanje delavcev. Tako je dnevničar lahko bolan povno po 1, 2 ali največ 3 dni, nagrado iz drž. blaginje prejema toliko časa, dokler ne zne-sejo ti dnevi najvišjega števila, namreč 3 dni.

★ Priznavanje kaderskega roka. Ministrstvo za pošto in brzojav priznava zdaj kaderski rok tudi vsem tistim na novi uradniški zakon prevedenim uslužbencem, kateri so bili že pred 6. septembrom 1919 v kakršnikoli drž. službi, neglede na to, ali se je tista služba štela v okrajno ali ne. Ako je bil n. pr. kdo pred t-m časom selski pismonoša in mu kaderski rok ni bil priznan, ker kakor tak ni imel pravice do pokojnine, naj zdaj le vloži na ravnateljstvo prošnjo s potrebnimi prilogami v overjenem prepisu. Prošnji mora biti priloženo: 1. prevebeni dekret; 2. če je bila komu po prevebdi priznana še kakšna druga služba, tudi tisti odlok; 3. dva prepisa potrdila o vojaški službi; 4. matični list, ki naj ga vsak zahteva od pristojnega vojnega okroga.

★ Občni zbor Kola jugoslovanskih sester v Zagorju. V nedeljo 24. februarja ob 2. uri popoldne se vrši v občinski dvorani občni zbor »Kola jugoslovanskih sester«. V slučaju nesklepčnosti se vrši pol ure kasneje drugi občni zbor, ki je sklepčen ob vsaki udeležbi. — Odbor K. j. s. Constantin Cazane.

★ Veliki snežni viharji v Liki. Radi lepšega vremena zadnjih dni se je promet razvil na vseh progah zagrebškega ravnateljstva. Le liška proga je še zasnežena. Tudi brzovarni in telefonski promet na tej progi je nemogoč, ker so žice potrgane. Brzovarni drogovi se ponekod komaj vidijo iz snega, ki je do 7 m visok. V četrtek jutraj pa je zopet začelo snežiti. Nastali so novi zameti, celo tam, kjer je bila proga očiščena. Ker so zameti v vsej Liki veliki, ima celo sušaška proga nove težave. Vendar tu promet ni v nevarnosti.

★ Sestra Marija Marta Chambon in pobožnost k sv. ranam našega Gospoda Jezusa Kr., je naslov pravilni, v lepo slovensko prevedeni knjižici, ki je izšla te dni v uršulinskem samostanu v Ljubljani. Posamezen izvod po 10 Din — na vsakih 10 izvodov eden zastoj Naroča in dobiva se na samostanski porti, Kongresni trg 17.

★ ZADRUGA SOBOSLIKARJEV IN PLEŠKARJEV V LJUBLJANI naznanja članom, da bo Zveza obrtnih zadrug, Beethovnova ul. 10, dne 23. t. m. popoldne ob pol 2 h zvečer na željo izpolnjevala pole za davčno napoved. Vsi člani naj prinesejo s seboj novo davčno prijavo in davčne listine za preteklo leto ter že doma izračunajo režijske stroške, ki so jih imeli v preteklem letu. Načelstvo.

Used bregov Ljubljane

(Pojasnilo k odprti zatvornici v Gruberjevem kanalu in k usedim bregov Ljubljane na barju.)

Od pristojne strani smo dobili nastopno pisanje:

Ljubljanski dnevnikli so v zadnjem času več kakor enkrat poročali o ledu na Ljubljani in nje pritokih, navajali so tudi debelino ledu. In res je segal že precej debel led do zatvornice v Gruberjevem kanalu. Ostra zima in hud mraz, ki se še danes nadaljuje, bi povzročila hitro naraščanje debelosti ledu, posebno še ob zatvornici. Bati se je bilo najhujšega, če led zatvornico deformira ali na katerikoli način poškoduje tako, da bi se ista pri kakih hitrejših spremembah vremena in nastali poplavi, na kar je treba misliti, ne mogla več odpreti. Nastale bi poplave, kakor jih barje in Ljubljana ne poznata, ker bi se vse ogromne vode iz tega okoliša, ki gravitira k Ljubljani, odtekale vrh ledu ob zaprti zatvornici.

Da se ta eminentna nevarnost prepreči in odvrne katastrofo od tega barja, precejšnjega dela Ljubljane in nižje ležečih krajev z njihovo veliko industrij, se je morala zatvornica počasi odpreti, da led pravočasno odide. Led je plaval še nekaj dni po Gruberjevem kanalu in se sedaj, ko je zatvornica že zopet zaprta, znova ob nji nabira in se dela. Kjer ni kosov ledu, že tudi ledena mrena na vodi.

Vsi odgovorni faktorji, predvsem pa pristojna ministrstva v tu- in inozemstvu se bavijo z vprašanjem in dajejo navodila podrejenim uradom, kako je postopati, da se prepreči nevarnosti in katastrofe, kolikor je to pač mogoče, v slučaju, da bi se vreme hitro spremenilo, kar bi imelo za posledico naglo kopnjenje snega in velike poplave, ki bi se razlivalo preko zamrznjenih vodotokov.

Vsakdo si mora biti danes že na jasnem, da je letošnja zima katastrofa svoje vrste, ki se tudi ljubljanske barje ni izognila. Zahtevala bo, kakor izgleda, še marsikatero žrtve. Če se da taka katastrofa preprečiti, je dolžnost poklicanih, da se to brez odlašanja zgodi. In da se prepreči taka katastrofa za barje, za en del Ljubljane in nižje ležečih krajev z industrij, se je morala zatvornica počasi odpreti, used bregov Ljubljane na nekaterih mestih, ki niso nobena nova prikazen, pač pa so utemeljeni v geognostični sestavi tal, se. žal, ne dajo preprečiti. Sivar proučevanja bo, ko se bo z deli za poglabitev v Ljubljani zopet pričelo, kaj da bi se dalo na bregovih Ljubljane na barju sploh ukreniti, da se ta neugodni pojav po možnosti odkloni.

Ljubljana

Nočna služba lekarn.

Nočno službo opravljajo: 1. Bahovec na Kongresnem trgu, 2. Ustar na Sv. Petra cesti, 3. Hočevar v Šiški.

„Ljubljanska baraba“

Kaj vi veste, kaj je »Ljubljanska baraba«. Prav za prav jih ni več veliko pravih in pristnih. Le nekaj starih stebrov še drži pokonci tradicije stare Ljubljane in njenega slavnega barabskega stanu. Mladí svet — ta pa sploh ni za nič. Saj niti ne razlikuje stare poštene ljubljanske barabe od drugih elementov, ki si čisto po krivici nadevajo ta častiljivi naziv.

Ampak včasih! Oh, lepi, stari časi so bili to, dokler niso od drugod došli privadrovci, požrli starim ljubljanskim barabam njihov čestitljiv renome. Stari Ljubljančan je dobro poznal in tudi primerno cenil ta stan. Trnovske barabe, ki so se zbirale tam na Gmajni, so imele precej drugačnega vzgojo, kakor pa šentpeterske, ki so imele svojo visoko šolo na Friškovicu. Zabejske barabe, katerih glavni stan je bil na Prulah, so pa veljale sploh za nekako elito, ki se niso radi družili z barabami iz Šiške, razen takrat, kadar je to zahteval skupni interes v pretepu proti skupnim nasprotnikom. Kravja dolina in Kurja vas sta imeli zopet vsaka svojo posebno vrsto in pomen v zgodovini tega stanu, kakor je tudi sicer zgodovina teh dveh prevažnih delov ljubljanskega mesta se razvijala pod različnimi okolnostmi. Poljanske barabe so bile posredovalna sredina med enimi in drugimi od teh, kakor so tudi Poljane sredi med Kurjo vasio in Kravjo dolino. Sploh pa ne gre za to, od kod so bili in kje so bili boljši. Glavna stvar je, da so bili vsi pristne ljubljanske srajce, ki so se ločili med seboj po posebnih tipih in moči svojih voditeljev in članov v petju, pretepanju in — če je bila sila — tudi v delu. Bojna gesla, način popivanja je bil različen. Občevanje in pozdravljanje pa pri vseh enako. »Košamadin« — pa skrivljen kazalec je nesel do pod ušes — in nič višje.

Sploh pa je Ljubljana imela tudi svoje »barabice«, pa o teh ni, da bi človek govoril. To ni bil niti naraščaj. Vsek mladi in nadebudni Ljubljančan je v prav mladih letih čutil v sebi neko nagnjenje do tega stanu, ker je pač čutil nagnjenje po svobodi. Treba je bilo doma in v šoli porabiti precej palic in naložiti precej postov in zaprtij, ki so pregnala taka nagnjenja iz glav mladih kratkohladičnikov. S kmetov došli študentje so bili mnog junaki boj s to mlado četo. Tam na Zabejku za vodo, gori na »turških šancah« in drugod — tu so bila torišča iz tistih slavnih dni. Kakor rečeno, je večina teh mladih borcev, ki so tedaj branili ljubljanske barve, postala nezvesta svojim nagnjenjem. Eden je postal gospod trgovec, drugi je postal gospod doktor, tretji je postal kak drugačen gospod. Ampak

★ Za osveženje krvi pijte skozi nekaj dni vsak dan jutraj čašo naravnega »Franz-Josefa« grenčice! Po mnogih zdravnikih predpisana »Franz-Josef«-voda ureja delovanje črev, krepi želodec, zboljšuje kri, pomirja živce in povzroči tako splošno dober počutek in jasno glavo. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in specerij. trgovinah.

nekateri so pa le vztrajali in ti so bili pomladek ljubljanskih barab. Niso jih premočile vabe šolske in domače vzgoje, niso pomagale razne ustanove, ki si jih je svet izmislil za omejevanje osebne svobode. In od zvestih je danes v Ljubljani le še malo zastopnikov.

Ljubljanska baraba je bil drugače pošten element. S policijo je prišel navskriž le radi pretepot. Če je imel denar, je pil in se pretepal. Če ni bilo denarja, je stradal. Ko je stradal, je iskal prilike, si kaj prislužiti — z lahkim delom seveda in ne predolgim. Voziček vam je peljal za en groš iz Trnovega v Kravjo dolino in ga pošteno pripeljal in sploh vse ukrenil, kar je bilo potrebno, da ohrani sloves svojega cenj. stanu in svojega rodnega mesta. Da bi ljubljanski baraba kradel — kdor to pravi, ta sploh ne ve, kaj je pravi in pošten baraba bil. Seveda danes nadevajo ta naziv vsakovrstnim lumpom, tatovom, vlomilem. Ja, danes! Zato pa je tako na svetu dandanes, ko poštenih barab ni več. Kar pa jih je še, pa izumirajo. Večina jih je že pobrala blede smrti. Nekaj jih je v Japljevi ulici, nekaj redkih pa se še samostojno udejstvuje po mestu in vztrajno brani tradicije svojega stanu. Pepeti, Zaneti, »Zabe«, ti zadnji svojega rodu izginjajo počasi.

Ali hočete, da vam jih nekaj predstavimo?

*

○ Filmsko predavanje o sv. očetu in Vatikanu se ponovi danes v soboto 23. t. m. ob 8 v Beli dvorani hotela Union. Vstopnina kot sinoči: sedeži po 5 Din, stojšča po 3 Din. Naj nihče ne zamudi prilike ogledati si vatikanske muzeje in dragocene zbirke. Film se v Ljubljani ne bo več proizvajal, ker ga na deželi že težko čakajo.

○ Tehniška srednja šola ostane najbrže še teden dni zaprta, ako ne bodo še danes odprti novi krediti za kurjavo. Direktor bo učence v jutrišnjih dnevnikih obvestil, da li se pouk v ponedeljek prične ali ne.

○ Temperatura. Včeraj jutraj je kazal toplomer v Ljubljani —18,3 C, v Mariboru —19 C, v Zagrebu —18 C, v Beogradu —17 C, v Skoplju —13 C, v Splitu —5 C, v Sarajevu —30 C. — Tekom dneva je temperatura silno zrasla.

○ Zivliski trg je bil včeraj zopet manj živahen, kot zadnje dni, kar je pač pripisovati hujšemu mrazu, ki je včeraj jutraj zopet močno pritiskal. Med jajčaricami in perutničaricami je bilo opaziti le nekaj okoličank, iz oddaljenejših krajev jih ni bilo.

○ Vreme v Ljubljani. Jasnim nočem slede sedaj še par dni zaporedoma izredno mrzla jutra, kar je v nadlego zlasti tistim, ki se morajo v zgodnjih jutranjih urah odpraviti na ulico in hiteti v službo. Dokler se sonce ne izviže iz oblaka megla, pritiška hud mraz, ki reže v obraz, ščiplje v ušesa in skuša vsiljivo prodreti skozi obleko do kože. Ze okoli desetih pa prodro solnčni žarki in se radostno zasmejejo preko pobeljenih streh. Kmalu se otajajo ulice in pločniki, poledica odneha, nastajajo mlakuže, snežnica kaplje od streh, se zbira na tleh in se odceja v kanale. Toplega vetra ni, toda sonce vsak dan pridobiva na moči in se zaenkrat brez mlačnih zaveznikov-juznih vetrov bori z zimo, ki se bo morala vendarle začeti poslavljati.

○ V šentpeterskem prosvetnem društvu je danes zvečer ob pol šestih predavanje za mladino o papeževi proslavi ob njegovem zlatomašniškem jubileju. — K temu predavanju so vabljeni tudi odrasli.

Ljubljana in premog. Dasi v Ljubljani še vedno primanjkuje premoga, vendar se zdi, da je najhujše v tem oziru že minilo. Z odstranitvijo prometnih ovir na železnicah so se končno premaknili tudi tisti s premogom naloženi vagoni, ki so bili namenjeni v Ljubljano in so morali čakati na posameznih postajah lepšega — vremena. Tako Ljubljana prihaja polagoma izven premogovne krize. Železnica, kakor tudi podjetja, ki potrebujejo premog za obratovanje, so danes že v znamenju izboljšanih razmer. Strojne livarne in tovarne so prejele naročeni premog, nastala pa je druga težava: pomanjkanje koksa. Koks za to podjetje prihaja iz Nemčije. Tam pa so nastale nepričakovane prometne ovire radi hude zime in pomanjkanja vagonov. Samo iz rurskega premogovnega področja so odpravili dnevno 25.000 vagonov premoga in koksa. Mraz in sneg pa sta, kakor rečeno, tudi na nemških progah marsikje zadrževala reden prevoz, kar so čutili zlasti na Dunaju. Sedaj, ko je promet izboljšal, pa je dobava premoga in koksa krenila v drugo smer in pustila naše odjemalce zaenkrat na strani. Vendar to stanje ne bo dolgo trajalo, kajti produkcija premoga in koksa v ruskih premogovnikih še vedno dosega potrebam odjemalcev odgovarjajočo dnevno kapaciteto.

Nekaterim pa bo vendarle žal, da je Ljubljana izven premogovne krize. Nekaterim premogarjem, ki so jih Ljubljančani v teh hudih dneh tolikanj častili. Eden se je pohvalil, da je pri prevažanju premoga »za-sluzil« v 14 dneh 3750 Din in je izrazil upanje, da bo do Velike noči narasel ta »za-sluzek« na 6250 Din. Cene premogu so tudi v nadrobni prodaji maksimirane: torej navijanje ven? Napitnine? Prostovoljna preplačila? Kdor more, čemu ne. Ampak vsak ne more, zato se revežem godi krivica. Če bi zima ne popuščala, bi bila nemara oblast primorana, da s posebnimi odredbami uredi prodajo premoga.

Maribor

Čajnica na mariborskem

Glašenem trgu

Otvorila se je v nedeljo, dne 17. t. m. in se je takoj že v prvih štirih dneh razdelilo revnim Mariborčanom do 6000 porcij čaja in kruha. Red vzdržuje poštredni mariborski skavti. Kakor znano, se je otvorila v Mariboru v torek, dne 19. t. m. še druga čajnica in sicer v deški mestanski šoli v Knezovi ulici. Razen tega so se v Mariboru otvorila še tri ogrevališča, namenjena revnim otrokom, ubožcem ter brezposelnim. Vse to je zgorelo dokaz velikega socialnega dela, ki ga vrši v Mariboru sedanja občinska uprava pod vodstvom mestnega župana dr. Lojzeta Juvana.

*

□ Zdravstveni dom v Mariboru se bo nastanil v prostorih, ki mu jih bo dal na razpolago tukajšnji občinski komisar, in sicer se bodo omenjenemu zdravstvenemu zavodu odstopili nekateri prostori v novih stanovanjskih hišah za občinske uradnike v Strossmayerjevi ulici.

□ O delovanju mariborske oblasti od njenega obstoja sem se bo sestavila posebna knjiga, v kateri se bodo v preglednih potezah nakazali veliki uspehi samoupravnega dela v naši oblasti.

□ Knjižnica Prosvetne zveze je dobila ravno te dni večjo novo pošiljavo zanimivih knjig iz svetovnega knjižnega trga. Na izbiro so najrazličnejši in najzanimivejši knjižni proizvodi klasične domače ter nemške, francoske, angleške in ruske literature. Tudi bo otvorila tukajšnja Prosvetna zveza v doglednem času svojo čitalnico, kjer bodo na razpolago razne revije in časopisi. Knjižnica je odprta vsak dan od 8. do 12. ure in od 15. do 17. ure.

□ Občinski nameščenci mariborske oblasti imajo stanovsko organizacijo, ki se zelo lepo razvija. To se je zlasti pokazalo na zadnjem društvenem občnem zboru, ki se je vršil preteklo nedeljo v prostorih tukajšnjega občinskega komisariata. Iz tajniškega poročila je bilo posneti, da je društvo ustanovilo 3. maja 1928. Pristop k društvu imajo glasom društvenih pravil vsi oni, ki sprejemajo svoje mesečne prejemke od občinske samouprave, to so torej nameščenci osrednjega urada, vseh občinskih zavodov ter vsi okrajni zdravniki in cestarji. Po pristopu vseh teh bi šlo društvo nad 800

članov in se bo bodočem letu tudi skušala izvesti organizacija v omenjenem smislu. Pri volitvah je bil izvoljen sledeči odbor: dr. Kukman, Jernej Božič, Ljube Jagodič, Adolf Turk, Ivo Zupanič, Riko Kokalj, Ignacij Samet, Franjo Tušek. Odbor sestavljajo zastopniki vseh kategorij službenec. — Kot najvažnejše naloge novoizvoljenega odbora so se označile na občnem zboru: posredovanje za priznanje polovične vožnje vsem društvenim članom na vseh progah drž. železnice, izpolnitev aprovizacije glede vseh življenjskih potrebščin ter stik s sličnimi organizacijami v drugih oblastih. Tudi bo tukajšnji odbor vzel v roke iniciativo za ustanovitev Zveze občinskih nameščenec v celi državi.

□ Včerajšnji »Slovenec« je prispel v Maribor šele s potniškim vlakom ob tridesetih na 10. uro in se list radi tega ni mogel dostaviti naročnikom kakor navadno.

□ Na sledenih stopnicah je spodrsnil 54letni svetilničar na glavnem kolodvoru Ivan Hobot. Pri padcu si je zlomil ključnico na desnem ramenu. Odpremlili so ga v bolnico.

□ Mariborske šole. Kakor izveemo bodo morale ostati mariborske šole radi še vedno trajajočega pomanjkanja premoga še nekaj časa zaprte. Premogovna kriza bo za šole rešena šele tedaj, ko prispe že naročeni velenjski premog, ki se pričakuje prihodnji teden.

□ Umrl je Franc Gosak, mizar. Pogreb bo jutri ob 16 ur na mestnem pokopališču v Požreju. Mrličev je bilo včeraj v Mariboru 14; ravnotoliko predvčeršnjim.

□ Zmrznil. 48letni kovač in posestnik Franc Čelčiga iz Rogoze je šel v večerni uri svojim otrokom nasproti proti kolodvoru. Na robu ceste mu je spodrsnilo in padel je v globok občestni jarek, iz katerega ni mogel ven. Šele po dolgem presledku so mu pasanti prišli na pomoč. Zmrznili sta mu roki in nogi. Odpremlili so ga v tukajšnjo bolnico.

□ Javne peči vidiš po nekaterih mariborskih trgih in ulicah. Pa ne radi ljudi, ki švigajo mimo s pospešenim korakom, ampak radi ledenih tvorbo, zaraščenih in visečih od zidovih in ceveh. Od zidovje jih pristanjajo, da se taja pestrobujna ledena flora in lupatam celo fauna, ki bi postala naravnost življenjsko-opsasna, če bi v slučaju južnega vremena pričela grmeti preko glav nedolžnih mimohodcev.

□ Stopnjuje se mraz zadnji čas iz dneva v dan. Včeraj ponoči je na nekaterih bolj eksponiranih lokacijah mariborskih kazal mrzloter do 25 stopinj pod ničlo. Sv. Matiji se bližamo.

□ Komisionale pregled avtomobilov se vrši danes ob pol 10. uri dopoldne na Slomškovem trgu pred poslopjem polic. komisariata.

□ Poročili so se v zadnjem času: Rajšp Ivan, železničar in Elizabeta Kaiserova, kuharica; Juder Maks, železničar in Roza Bregantova, kuharica; Zavrtnik Janez, posestnik in Ema Vezovnikova, pos. hči; Razborski Jernej, posestnik in Marija Sevnikarjeva, pos. hči; Krajšek Vilibald, skladiščnik in Marija Koroševa, šivilja; Wretzl Anton, kovaški pomočnik in Stefanija Knechtlova, krojačica; Florjancič Ivan, trgovec in Amalija Hollova, vzgojiteljica; Fegeš Avgust, delavec in Katarina Kozlova, deklica; Anton Safarič, mlinski pomočnik in Antonija Bunčičeva, sobarica; Kramer Jožef, zid. pomočnik in Angela Vratarjeva, delavka ter Steinmetz Franc, krožar drž. žel. in Ana Regoršekova, kuharica.

Celje

□ Oskrba s premogom Celja in okolice se je do zadnjega časa vršila še precej v redu. Največ strank si je pomagalo na ta način, da je pošiljalo voznike k premogovnikom, zlasti v samo dve uri oddaljeno Hudo jarno pri Laškem, kjer so takoj natočili črni diamant in ga še isti dan dostavili strankam. Cene so bile, ker ni bilo nepotrebnih posredovalcev, primerne. Celjani ne potrebujemo nikogar za posredovanje pri nakupu premoga v 12 km oddaljenem kraju, ne potrebujemo nič drugega, kot kmečkoga voznika, ki v teh slabih časih itak drugega ne zasluži, kot da nam pripelje kakšno stvar. Čemu premog pošiljati trgovcu v Celje, ga tam razkladati in ga zopet nakladati, ter si delati smeti in stroške. Takšna trgovina pri tako majhni oddaljenosti ni produktivna, marveč le podružuje in otežkoča nabavo življenjske potrebščine.

□ Avtomobiliste lepo prosimo vsi, ki nas vodi pot v mesto po prometni Ljubljanski cesti, da zmanjšajo brzino avtomobilov na najnižjo po zakonu dopustno stopnjo. Po obeh straneh ceste, kjer so prej hodili pešci, je namreč od snežnega pluga toliko stlačene snega nakopičene, da na odstranitvi ni misliti in je vsaka pot po 1 in pol metra visoki snežni skarpni nemogoča. Ljudje, zlasti pa mali solarčki, morajo tedaj hoditi po sredi ceste. Ni si težko predstavljati velikansko nevarnost, če drvijo avtomobili s 30–60 km brzine po cesti, in se še veliki ljudje le z največjo pažnjo umikajo vozilom, kaj šele šolski drobiž. Sanke imajo vsaj predpisane zvončke, dočim avtomobili tiho in neopaženo drvijo po ozki gazi Ljubljanske ceste je zelo prometna, spada pod mesto in torej ne bo težko doseči, da se prepreči smrtni nesreče.

□ Mraz. Kljub petim solncem je temperatura od srede zvečer, ko je bilo –5°C, padla v četrtek zj. na –21°C pod ničlo. Ravno tako v celi Savinjski dolini.

Namočena polenovka

odslej stalno v zalogi pri tvrdki
ANTON FAZARINC, CELJE.

Dopisi

Trbovlje

Smrtna kosa. Umrla je na Tereziji Drnovšek Roza, žena vpkokojenega rudarja. Bila je veliko let streljica v buršovski kasarni in so jo samski deavci splošno spoštovali.

Osebnost. V pokoj je stopil poduradnik J. Odlazek star.

Obrtnikom! V nedeljo popoldne ob 2 se izpolnjujejo pri Volkarju davčne napovedi brezplačno in sicer za zadrugo krojačev, šivilj, čevljarjev in članom obrtnega društva. Vsak obrtnik naj se sigurno glasi, da ne bo imel kasneje kazenskih stroškov za morebitno nepravilno prijavo.

Koliko je vpkokojencev v Trbovljah? Starovpkokojenih rudarjev, oziroma njih članov je 893 in sicer: moških 442, vdov 312 in sirot 139. — Novovpkokojenih rudarjev je 500 in sicer: moških 339, vdov 54, sirot 106 in 1 sorodnik.

Volitve v krajevno bratovsko skladnico. Dne 8. marca se bodo vršile volitve 115 delegatov in 115 namestnikov v krajevno bratovsko skladnico v Trbovljah. Na posamezne obrate je voliti sledeče število delegatov: zapadni obrat 80; vzhodni obrat 28; dnevni kop Agnes, Doberna in Dukič 25; zunanji obrat, električni obrat in delavnice 18; separacija in savski rov 16 delegatov. Kandidatno listo, ki se mora vložiti najkasneje do 27. februarja do

4. popoldne v pisarni Bratovske skladnice, mora podpisati 31 volilnih upravičencev, ti so pa oni, ki so polnoletni. Polnoletnost je 21 let starosti. Ne moremo si kaj, da ne bi ob tej priliki priporočili delavcem, ko gre za najvažnejšo rudarsko institucijo, naj pri izbiri kandidatov za delegate razsaja razum, in se naj postavijo na listo samo najboljši izmed najboljših delavcev, ki v resnici kaj razumejo o ustroju delavskega zavarovanja. Tu ne gre za frazrosko besedjenje, ampak za resno delo, ki mora roditi uspeh. Zato bi bilo najbolje, da vse strokovne organizacije napravijo medsebojni sporazum, ker se bodo morali iz teh pozneje izvoliti tudi delegatje v glavni upravni odbor Bratovske skladnice v Ljubljani. Tu mora že vsak biti mož na mestu.

Ribnica

Sestanek krojačarjev-rešetarjev se je vršil 12. t. m. Načelnik zdruge g. Skulj je poročal mnogoštevilnim članom o novih določilih trg. pogodbe z Avstrijo. Naši ribniški rešetarji bodo smeli še naprej s svojo robo v Avstrijo, kar je zelo razveselilo vse navzoče. Isto tako je pridobil na pravico krojačarji v Italiji v okupiranih deželah, a v smislu § 11 zaključnega protokola le krojačarjem iz Kočevskega okraja. Mnogi rešetarji namreč, zlasti iz Sodrške občine pa hodijo na italijanski stran. Stavljen je tozadevni predlog tudi za Ogrsko, kjer pa še ni končnega zaključka. Kakor mora Slovenska krajina v tisočih na nemški polja in šume, istotako mora pa ribniški krojačar s krošnjo na one strani, zato je njegovo veselje, da se je odprla pot v sosedne države. Obravnaval se je še hišni davek, ki naj ne bi zadel krojačarja, čigar zaslužek je nastalen in skromen. Soglasno je zbor zaključil zahvalo g. Skulju za njegovo skrb in trud. Zadruga tudi z vso pozornostjo zasleduje delo za nov obrtni red, da se ohranijo stoletne pravice našemu rešetarju, ki stoletja že goji za slovenski narod značilno domačo leseno obrt.

Cerkije pri Kranju.

Kruta zima, je tudi pri nas nekoliko popustila. Ne pomnijo niti stari ljudje, da bi zmrzovale kompir po kletih in prašiči po hlevih, kar se je dogajalo to zimo pri nas. Tudi tu občutimo pomanjkanje kuriva in stetje, čeravno se nahajamo pod najlepšimi gozdovi. Na tako zimo nismo bili zadostno pripravljeni. — Hripa se je tudi oglašala zdej v tej ali oni hiši, smrtnih slučajev, hvala Bogu, ni bilo. Kakor se čita iz raznih krajev, so ljudje drugod še veliko bolj trpeli to zimo. Tukajšnja elektrarna ni trpela vsled hude zime in stalno obratuje noč in dan brezhibno, seveda v večernih urah z nekoliko nižjo napetostjo, kar pa prav radi potrpiamo. — V dolgih in mrzlih večerih nas kratkočasni radio, ki ga že vsak pozna. Tudi stare oči očne premaga radovednost, da pridejo poslušat godbo, ki jo sprinaša veter, kakor pravijo otroci. Tukajšnje prosvetno društvo si je nabavilo štiričevni aparat. Prav pridno ga poslušajo tukajšnji okoličani. Za to gre vsa hvala g. kaplanu Grčarju, da imamo zabavo, pouk in tudi veselje smeh. — Opazovalec.

Ormož

Ribičeva družina iz Trgovišča pri Veliki Nedelji se je zastupila, po kaši, ki je bila za večerjo. Najbolj je občutila bolečine gospodinja. Pokazali so se ji na telesu izpuščaji. Zato se je zatekla v tukajšnjo bolnico, manj sta bila zastupljena mala dekla in gospodar. Orožniki so takoj uvedli preiskavo, katere uspeh se ni znan.

DIŠAVE SLON

Gospodarstvo

Racionalizacija nemških železnic

Iz predavanja gen. ravn. drž. žel. dr. Dorpmüllerja.

Sedaj prevažajo nemške železnice 19 % več potnikov kakor pred vojno. Število vlakovnih km v osebnem prometu se je povečalo za 23 odstot. napram predvojni dobi. Odpravljena tonaža se je povečala za 4 odstot., tonski kilometri pa za 30 odstot. Vozilo je nekaj manj vlakov, njih storilnost se je povečala. Vsa statistika dokazuje velik tehnični napredek železnic. Pri vseh vlakih se je povečala hitrost, tudi pri tovornih. Tako vozijo sedaj tovorni vlaki — zlasti po uvedbi Kunze-Knorr-zavor — namesto 30 km že 35, brzi tovorni pa namesto 50 že s 65 km. Tako se dogaja tudi sedaj, da ne moremo več določiti maksimalne brzine tovornih vlakov. Sploh je racionalizacija zelo napredovala. Vozni čas brzovalov se je zelo znižal: tako iz Berlina v Köln od 29 na 15 ur, brzotovornih pa od 28½ na 12 in pol ure itd. Za tako racionalnost skrbijo postavljena obratna vodstva 3–5 oseb, ki imajo skrbeti za nadzorstvo v velikih postajah, križiščih v časih velikega intenzivnega prometa n. pr. v jesenski sezoni, v izrednih prilikah itd. Temeljito je izpremenjen vojni red za tovrstne vloke, zlasti smo opazili, da se marsikdaj ustavljajo na raznih postajah tovorni vlaki brez potrebe. Dva tisoč takih pristanov je bilo odpravljanih. Dalje so vojni redi tudi za tovrstne vloke tiskani in si jih lahko vsrdo nabavi. To je velikega pomena za gospodarstvo življenje in interese, da morejo že v naprej izkalkulirati potek in odpremo svojega blaga, da so pravočasno orientirani. Vse to je bilo v obsestransko zadovoljnost. Vozni red tovornih vlakov je izšel v nakladi 1 milj. in je bil v treh mesecih razpredan in je že prišlo toliko novih naročil, da je bila nova izdaja skoro naprej prodana.

Tudi je nestala potreba racionalizirati osebni promet. Razlika med 3. in 4. razredom izginja in nima več smisla držati ledenih razredov: ravnotako je majhna razlika med 1. in 2. razredom. Edino za zunanji tranzitni promet vzdržujemo še 1. 2. in 3. razred. Tudi racionalizaciji osebne prometa je veliko pomagala Kunze-Knorr zavora. Čeprav je uvedba te naprave stala ca. 300 milj. mark, se nam je popolnoma izplačala. Izplačala se nam je s prihrankom med za zavaritve in koncem 1928 je dolg za uvedbo popolnoma plačan in sedaj je letno 180 milj. dobička zaradi tega.

Tudi strojna služba je urejena sedaj na čisto drugi podlagi. Sedaj je močnejši z 22.000 stroji popolnoma gladko obvladati promet in 70.000 km proge, dočim smo jih pred vojno imeli 27.000. Močnejše lokomotive zahtevajo seveda večje stroške, ki pa se popolnoma izplačajo. Z uvedbo nove zavora prihranijo stroji redi manjšene premlanin ca. 100 milijonov mark. Sedaj je treba zažrti tudi število tirin: imamo jih 270, shajali bi na lahko s 30–40. Telo nadalje kurimo stroje tudi s premogovim prahom: prihranilo se je prav dobro obneslo, ker smo seveda izpremenili tudi konstrukcijo lokomotive. Napredek je beležiti tudi v izdelavi voznikov, še bolj pa v njih ekonomični izbiri, ki je dovršena. Sedaj se sestavljajo enotni tovorni vlaki s največ 2 ali 3 skupinami blaga, vneliti smo sezilačne tovrstne vloke samo za sode, sojice, mleko, jela itd. Take vloke seveda pravočasno objaviemo publiko. Večinoma tovarimo vagono mehanizirano, s stroji in s tem prihranimo na milijone mark. Za prodajo kart voznikom avtomat (v lokalnem prometu) redi razbremenitve osebja: avtomati sestavljajo karte, datok denarja itd. Zastopnik je racionalizacija zelo v korist inozemstvu, kateremu plačujejo železnice ogromne vrate za reparacije, ko bo pa reparacijsko breme ponehalo, bo imelo od racionalizacije nemških železnic edino korist nemško gospodarstvo.

IZKAZ O STANJU NARODNE BANKE

z dne 15. februarja 1929 (Vse v mil. Din; v oklepajih razlika napram izkazu z dne 15. februarja 1928.) Aktivna: Kov. podlaga 304.1 (+2.1), posojila: menična 1.369.0, lombardna 254.9, skupaj 1624.0 (18.1), saldo raznih računov 531.6 (+40.9); pasiva: bankovni 5.142.8 (–94.8), drž. terjatve 405.0 (+29.4), obveznosti: žiro 594.9, razni računi 258.7, skupaj 763.6 (+89.7), ostale postavke neizpremenjene.

*

Izdalo Sejmškega Vestnika in oficeialnega kataloga IX. Ljubljanskega velesejma je poverila velesejska uprava kakor že leta 1927 in 1928 tudi letos tvrdki »Satura« F. Leonov. Ljubljana. Rimska cesta 6. Tvrdka spremlja tudi vse odnose za te izdaje in za sejmisko leotimacijo. Prva številka Vestnika z zanimivo vsebino izide 15. aprila.

Borza

Dne 22. februarja 1929.

DENAR

V današnjem deviznem prometu so tečaji v glavnem ostali neizpremenjeni. Zaključeno je bilo privatno blago v devizah London, Dunaj in Pariz, Narodna banka pa je dala devize Curih, Berlin in Prago. Povpraševanje je bilo slabo.

Zagreb. Amsterdam 2270.25–2285.25, Berlin 1351.25–1354.25. Budimpešta 992.14–995.14. Curih 1094.40–1097.40, Dunaj 799.25–802.25, London 276.16–276.96, Newyork 56.76–56.96, Pariz

Metlika

Umrl je v Gradcu v Belokrajini g. Vinkšl, trgovec in posestnik v moški dobi let za močno pljučnico.

Zima se vrača in sploh kaže letos, da je ne bo konec. Dne 21. t. m. je zopet kazal toplomer, ali bolje mrzloter –20°C. Manjka nam drv in premoga, katerega smo letos upeljali in nam je prav dobro poslužil. Saj mora že radi časa in letne dobe enkrat prenehati.

Prireditve in društvene vesti

Mladinski dom, Kodeljevo. V nedeljo ob 4 popoldne se ponovi drama: »Hasanaginica«.

Občni zbor Zveze šoferjev Slovenije se bo vršil v nedeljo, dne 24. februarja 1929 ob 9.30 popoldne v gostilni Novak, Rimska cesta 13. Na dnevni red pride tudi razgovor o ustanovitvi starostnega zavarovanja, zato se člani in tudi drugi stanovski tovariši pozivljajo, da se obnega zbora zanesljivo udeležijo. — Odbor.

Širokovno društvo javnih nameščenecv v Ljubljani ima drevi ob 20 v posebni sobi v kleti konzumnega društva na Kongresnem trgu št. 2 svojo odborovo sejo.

221.50–223.50, Praga 168.53–169.33, Trst 297.51–299.51.

Belgrad. Amsterdam 2270.25–2285.25, Berlin 1351.25–1354.25, Bruselj 760.06–793.06, Budimpešta 992.14–995.14, Curih 1094.40–1097.40, Dunaj 799.25–802.25, London 276.16–276.96, Pariz 221.54–223.54, Newyork 56.76–56.96, Praga 167.53–169.33, Trst 297.51–299.51.

Curih. Belgrad 9.1275, Berlin 123.42, Budimpešta 90.62, Bukarešt 3.10, Dunaj 73.07, London 25.235, Newyork 520, Pariz 20.305, Praga 15.41, Trst 27.2525, Sofija 3.75, Varšava 58.30, Madrid 80.80.

Dinar notira: na Dunaju (deviza) 12.4925, (valute) 12.4575, v Londonu, Newyorku in Pragi neizpremenjeno.

Devizni tečaji na ljubljanski borzi

22. februarja 1929

	povpras	on	redni	sr. i. il.
Amsterdam	—	2282.25	—	—
Berlin	1351.25	1354.75	1352.75	1353.—
Bruselj	—	791.6	—	—
Budimpešta	—	993.4	—	—
Curih	1094.40	1097.40	1095.9	—
Dunaj	799.25	802.25	800.75	—
London	276.16	276.96	276.56	—
Newyork	—	56.8	—	56.87
Pariz	221.50	223.50	222.50	—
Praga	168.53	169.43	168.93	168.93
Trst	298.40	298.65	—	298.4

VREDNOSTNI PAPIRI

Ljubljana. Celjska 158 den., Ljublj. kreditna 125 den., Praštediona 980 den., Kred. zavod 175 den., Vevče 120 den., Ruše 260–280, Kranj. ind. 222 bl., Slavonska 56 den., Sešir 105 den.

Zagreb. Drž. pap.: vojna škoda kasa 427 do 428 (428) termini: 2. 426–427.50 (425–426–427), 3. 430–431, 4. 433–434 (433), 5. 436–438 (439), 12. 460–462, 7. odst. inv. pos. 90–92, agrari 54 do 55 (54). Bančni pap.: Hipo 55.50–56 (55.25–55.50), Poljo nove 16.50–17 (16.50), stare 17.25–17.50 (17.50), Kred. 93 bl., Jugo 92–92.50 (92), Lj. Kr. 125–130, Medjun. 57.50 den., Nar. 7500 (8000), Prašted. 930–935 (930), Srpska 153–154, Zem. 138. Ind. pap.: Gutmann 200–205, Slavonia 5.25 do 5.50, Slaveks 101.50, Danica 160–170, Drava 460 blago, Sečerača 485–495, Osj. ljev. 180–190, Brod. vag. 315–350, Union 190–199, Isis 22–23 (22), Ragusea 505–510, Trbovlje 472.50–480, Vevče 125 do 126 (125), Piv. Sar. 200–210.

Belgrad. Narodna banka 7500, vojna škoda 425–425.50, 3. 429.50–430.

Dunaj. Bon. sav. jadr. 87.60, Wiener Bankverein 25.05, Dodencredit 100.30, Creditanst. 58.75, Escompteges 23, Zivno 142.25, Jugo 6.70, Aussiger Chemische 260, Guttmann 24.75, Munus 185, Alpine 39.70, Trbovljska 58.15, Kranj. ind. 28, Rima Murany 124.90.

Les

Na ljubljanski borzi je bil zaključen 1 vagon bukovih plohov. Tendence mirna.

Eksekutivni nakup: ca. 140 kub. m. desk, smreka-jelka 4 m dolgih malo kon. do 3 cm tom-bante 28 mm. od 16 cm šir. naprej, media ca. 22 cm, teža do 530 kg. ok. vag. meja Postojna, suksivna dobava 680 Din.

Žito

Kakor na inozemskih tržiščih, zlasti na ameriških, opazamo sedaj tudi na domačih tržiščih znatnejšo uvrstitev položaja v žitu. Danes je bil promet v pšenici živahen in se je plačalo za gor-njebaško pšenico do 250, za sremsko pa do 252.50 nakl. post. V koruzi je kupčija manjša, vendar je bilo zaključenih za Slovenijo nekaj vagonov laplatske koruze za promptno dobavo po 300–302.50 Rak-ek jugoslovansko ocarinjeno. V ostalih proizvodih ni znatnejših sprememb, tudi kupčija je slaba raz-en v pšenični moki, katere se je danes trgovala v večjem obsegu po nekoliko višjih cenah.

V Ljubljani notirajo:

Dež. pridelki (vse samo ponudbe, slov. post., plač. 30 dni, dobava prompt): pšenica bč 80 kg 2% 305–307.50, marec 310–312.50, april 315 do 320, maj 322.50–325, koruza ameriška 345, bč času primerno suha 310–312.50, sorčica 50% rži in 50% pšenice, lko Domžale 285–290, moka 0 g vag. bi lko Ljubljana, plač. po prejemu 420–425.

Zaključeno ni bilo. Tendence stalna.

Eksekutivna prodaja: 200 q zdrave rešetane suhe gorbač pšenice 78 do 80 kg 2% 1927 285 Din. Novi Sad, Pšenica: bč, gor. bč in pot 245 do 250, bn. 240–242.50, sr. 247.50–252.50. Oves: bč 245–250, ban. 240–245, slav 245–250, Koruza: bč 260–262.50, 3. 270–272.50, Ječmen: bč 255 do 260, let 270–280, Moka: 0 g 342.50–352.50, št. 2 322.50–337.50, št. 5 302.50–312.50, št. 6 277.50 do 282.50, št. 7 262.50–267.50, št. 8 205–215. Otrobi: bč 182.50–185.

Budimpešta. Tendence medla. Pšenica: marec 25.15–25.12, zaklj. 25.11–25.12, maj 26.09–26.04, zaklj. 26.08–26.04, oktober 26.70–26.49, zaklj. 26.47 do 26.48. Rž: marec 23.25–23.20, zaklj. 23.20 do 23.21,

Sveta življenje in vrvenje

Kdo je dobil svetovno vojno

Gotovo ni za nikogar nikako odkritje, da so zmago v svetovni vojni dobili Američani — že enostavno s tem, da so se vojne udeležili in dovedli zaveznikom svoje neizčrpne in neizčrpne sile. Vendar je zanimivo, kaj je o tem izjavil nemški vojskovodja Hindenburg v prvih dneh premirja. Tedaj so po mnogem prizadevanju prišli do njega v Kaselu širje ameriški poročevalci, med temi

M. Younggreen, vodja ameriških reklamnih zvez, ki se muči tačas v Berlinu, da se dogovori z zastopniki evropskih reklamnih podjetij glede bodočega reklamnega kongresa.

Georg Seldes od »Chicago Tribune«. Le-ta objavlja sedaj v posebni knjigi tisto iz svojih vojnih spominov, kar tedaj iz raznih ozirov ni smel objaviti. In med drugim govori o sprejemu pri generalfeldmaršalu Hindenburgu. Iz pogovora par odstavkov.

Na vprašanje, kakšna je pravzaprav sedaj njegova služba, je Hindenburg odgovoril: »Gospodu Ebertu, ki vodi sedaj vladne posle v Berlinu, sem obljubil, da bom vodil vrhovno poveljstvo tako dolgo, dokler ne bodo vse čete varno zapustile fronte in dosepele domov. Potem se moja delavnost neha. Umaknil se bom v zasebno življenje.«

Po daljših ovinkih so poročevalci Hindenburga slednjič naravnost vprašali: »Kdo je dobil vojno?« Hindenburg je odgovoril obširno. V glavnem je rekel: »Odgovoriti vam hočem z enako odkritostjo, kakor ste me vprašali. Vojno je dobila ameriška pehota v Argonih (mejno gorovje proti Nemčiji). To pravim kot vojak. Predvsem moram priznati, da Nemčija vojne po 1. 1917. ne bi bila mogla več dobiti. Na kopnem bi bili mogli zmagati. Zavzeti bi bili mogli Pariz. Toda po splošni slabi letini 1916. je dosegla angleška blokada 1. 1917. najvišji učinek.

Tako moram tedaj reči, da sta angleška gladovna blokada 1. 1917. in ameriški napad v Argonih 1. 1918. odločila vojno za zaveznike. Vendar bi bili mi kljub angleški blokadi, ki je ugonobila naše civilno prebivalstvo in nas prisilila, da smo prikrajšali vojaško prehrano na fronti, vendar-le še dosegli mir, brez zmage sicer, toda vsaj kolikor toliko zadovoljiv; vojna bi se bila končala nekako »remis«, brez premagancev in brez zmagovalcev. Tudi če bi se razmere do 18. julija 1918. za nas ne bile izboljšale, bi bili še mogli doseči sprejemljiv mir. Imeli smo še znatne sile in vedno dovolj rezerv, ki jih ne bi bil mogel popolnoma izčrpati noben sovražni napad. Niti ofenziva dne 18. julija 1918., ki jo presoja marsikak voditelj zavezniških čet kot odločilno za preokret v vojni, ni izčrpala prevelikega dela naše vojske in nas ni vrgla iz vseh posojank.

Kdor hoče vojno dobiti, mora sovražnikove sile izključiti iz boja. Poleti 1918 je bila

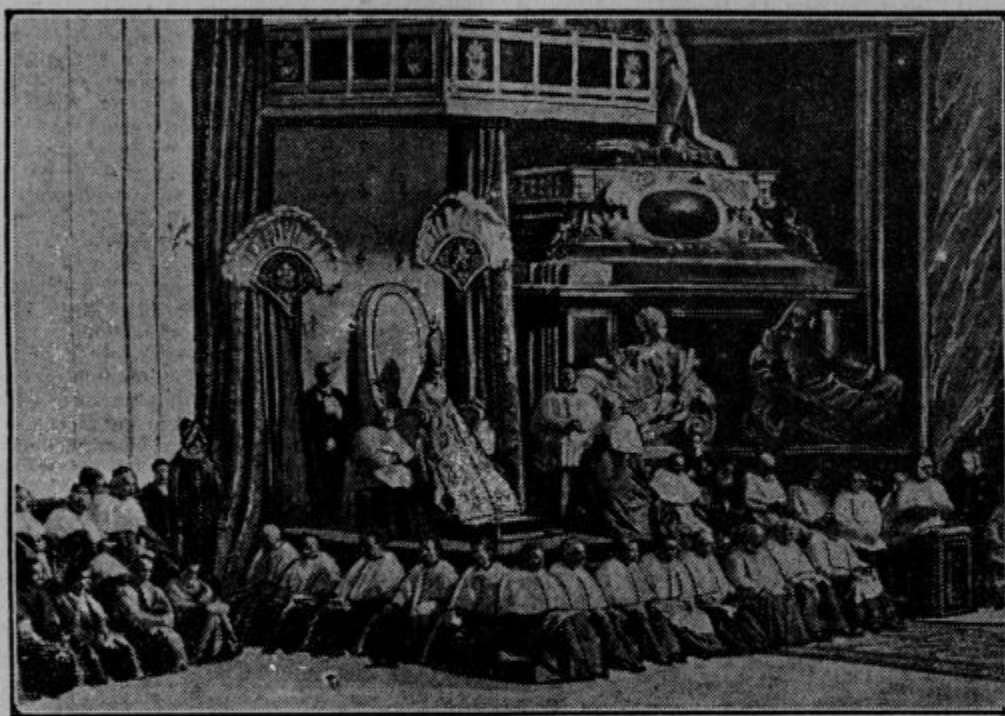
pa nemška vojska še dovolj močna, da bi bila mogla valiti ofenzivo za ofenzivo proti sovražnim frontam. V to svrhu smo imeli še dovolj ljudi, streliva in tudi potrebno razpoloženje čet. Sovražnikova premoč nad nami še davno ni bila popolna. Ravnotežje so zrušile ameriške čete.

Argonska bitka je bila počasna in težka. A bila je strateška bitka. Bila je bridka ter je izčrpala divizijo za divizijo. Držati smo morali železniško zvezo Meuz-Longuyoe in upali smo, da bomo odbili vse ameriške napade, dokler se nam ne posreči umakniti cele armade iz severne Francije. Morali smo skozi vrat velike steklenice, ki je bil zelo ozek. Nemške in ameriške divizije so se borile v Argonih druga proti drugi z obupno vztrajnostjo in se medsebojno ugonabliale. Američani so izvrstni vojaki. Moje divizije, ki sem jih pošiljal proti njim, pa so bile številčno slabe in neizpočite, dočim je dospela vsaka nova ameriška divizija na svoje mesto sveža in popolnoma pripravljena za napad.

Tako je prišel dan, ko je moglo ameriško vrhovno poveljstvo poslati v bitko nove divizije, dočim jaz nisem imel niti ene že zbite divizije, da bi z njo zamašil vrzeli. Tedaj mi ni preostalo drugega, nego da sem vprašal za pogoje premirja.

Letalo za Pija XI.

Sv. oče pij XI., bivši odlični planinec, je velik prijatelj modernih vozil. Odpravil je v Vatikanu konje in se vozil po vrtovih vedno

Ob sedemletnici papeževanja Pija XI. se je vršila v cerkvi sv. Petra v Rimu slovesna služba božja.

z avtobusom, ki so mu ga verniki podarili. Celó ob svojem prvem izhodu iz Vatikana — k zahvalni slovesnosti v Lateran — se bo s svojim spremstvom vozil v avtomobilu. Sedaj pa poročajo angleški listi, da je neka velika angleška tovarna letal dobila iz Vatikana naročilo za eno letalo. Tovarna je nato poslala, da sme sv. očetu letalo podariti. Letalo je štirisedežnik; na nosilnih ploskvah ima grb vatikanske države. Notranjost je krasno opremljena, opeta s plavim baržunom. Z letalom poleti v Rim poseben angleški pilot, ki ostane potem najbrže v vatikanski službi.

Uprava italijanskih železnic pa pripravlja za papeža poseben salonski vlak, ki bo še vse krasnejše opremljen nego dvorni vlak kraljeve družine. Vlak bo imel kapelo, potem sijajen salon, veliko sprejemnico in delavnico s knjiž-

Kraja Altonz in general Primo de Rivera, ki vodita usodo Španije.

nico; dalje spalne prostore, jedilnico, kuhinjo in prostore za spremstvo. Vsega bo štel vlak šest voz, ki bodo vsi električno kurjeni.

„Ne morem za to!“

O poteku porotne razprave v Znajmu proti trikratnemu roparskemu morilecu Filipinu poročajo: Obtoženec je prikupne zunanjsi — visok in vitek; a pogled mu je moten in prazen. Sploh napravlja vtis duševno zelo zaostalega človeka. Ko ga vprašajo, kaj je politika, pravi, da so to društva. Po političnem pripadništvu je socialist. Mnogo je bral detektivske in zločinske romane.

Med čitanjem obtožnice je začel Filipin ihteti, a se je kmalu zopet pomiril in sedel brezčutno, vase pogreznjen. Pri zaslišavanju

vila na dan, da sta oni rop izvršila dva čisto druga človeka. Bila sta to delavca Rosell in Weck, ki sta pri zaslišanju takoj priznala svojo krivdo in izjavila, da Jöbges in Hüppler na ropu nista bila kakorkoli udeležena. Dne 20. t. m. se je proti njima vršila razprava ter sta bila obsojena eden na tri leta, drugi na dve in pol leta ječe. Državni pravdnik je ugotovil, da je nedolžnost Jöbgesa in Hüpplerja sedaj popolnoma dokazana in da bo sodišče nasproti njima storilo svojo dolžnost. Kdo jima bo pa vrnil pet odnosno šest najlepših mladih let?

Ali sme kirurg izvršiti vsako operacijo?

S tem vprašanjem se peča te dni francoska javnost. Ni še dolgo, ko je pariški kirurg na zahtevo kratkourni ženski operiral meča, da bi bila vitka. Operacija se je ponesrečila in ženski so morali nogo odrezati. Sedaj si je pa dala neka Parižanka odrezati celo nedri, ker so jo ovirale pri sportu! »Matin« vprašuje, kaj pravi na take operacije oblast narodnega zdravja, kje ostaja tu skrb za zdrav naraščaj?

Hotel za policijo

Nemško notranje ministrstvo namerava v Berlinu zgraditi hotel za policijske uradnike. V berlinskem policijskem inštitutu se namreč neoprestano vrše tečaj, katerih se udeležujejo po 100—120 policijskih uradnikov iz vse države. Da se tem ljudem za čas njihovega bivanja v Berlinu omogoči cena, a vendar dostojna oskrba, zgradi država zanje lasten hotel.

Velepomembna iznajdba za čiščenje vode

Münchenski inženier dr. G. Krause je iznašel način, po katerem je mogoče v teku ene ure očistiti in razkužiti vsako množino vode, in to skoraj brez stroškov. Vsi povzročevalci griže, legarja, pljučnice, škrlatinke in drugih kužnih bolezni so v teku ene ure brezpogojno uničeni in voda popolnoma sposobna za pitje. V ta namen ni treba drugega, kakor da se doda vodi skoraj neskončno majhna množina srebra, to je 1 in pol grama na deset milijonov litrov vode! Vsekakor mora biti to srebro na poseben način pripravljeno. Krausejevo srebro se imenuje »Katadyn«. Poldrugi gram zadostuje za gori navedeno količino vode za 13 mesecev.

V Nemčiji zmrznilo več milijonov ton krompira

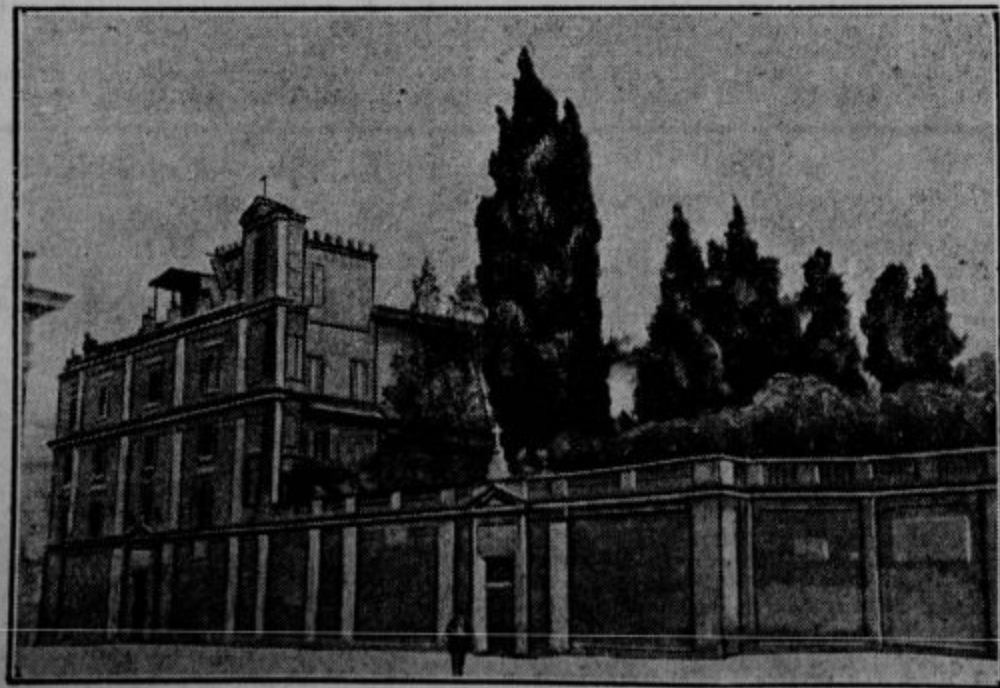
V Nemčiji cenijo krompir, ki je letošnjo zimo zmrznil, na več milijonov ton! Sedaj si strokovnjaki in seveda tudi kmetje sami belijo glave, kam z zmrznjenim krompirjem, da bi vsaj nekaj zalegel. Čim največ ga hočejo pokrmiti živini, ostalega pa oddati v industrijske namene (špirit, škrob itd.). Vendar pravijo tovarnarji, da jim nedostajajo sredstva za nakup tolikih množin. Se večje bo pa spomladi vprašanje: »Kje dobiti krompir za hrano in saditev?«

* * *

»Turški in baskijski jezik sta najtežja v Evropi. Posebno baskijski jezik je tako težak, da ga niti Turki ne razumejo.«

Dr. Marek Gazik, odstopivši češkoslovaški minister

Nemško pokopališče (Campo Santo Teutonico) in nemško gostišče v Rimu, ki je po rimski pogodbi pripadlo cerkveni državi.

Tragična zmoła porotnega sodišča

Pred prisodniškim sodiščem v Kölnu se je 20. t. m. izkazala nedolžnost dveh delavcev, ki jih je bilo porotno sodišče obsodilo na dolgotrajno ječo. Dne 18. oktobra 1919 sta dva roparja v Hossenu pri Kölnu napadla blagajniškega sela in mu uropala 1030 mark. Sum je padel na 20 letna delavca Jöbgesa in Hüpplerja in porotno sodišče je obsodilo prvega na pet let, drugega pa na sedem let ječe. Jöbges je svojo kazen prestal, Hüppler je pa predsedal v ječi 6 in pol leta. Oba sta vedno zatrjevala, da sta nedolžna. Proti koncu minolega leta je pa neka ženska v družinskem prepiru spr-

Sport

SIJAJEN USPEH SLOVENCEV V SMUŠKIH TEKMAH ZA PRVENSTVO FRANCJE.

V Lúcho, malem mestecu v Pirenejah so priredili Francozi smuške teke na 45 in 18 km za prvenstvo Francije. Tekmovanje so se udeležili Čehi, Poljaki in jugoslovani, ki so pa radi izredno slabih zvez k teku na 45 km iz Zakopan prišli prepozno. Na progi 45 km so vozili samo Francozi, zanimivo je pa dejstvo, da je zmagovalac na 45 km zamogel v teku na 18 km dobiti 16. mesto. Vsa priredba je bila zelo slabo organizirana in se je za vsako ceno skušalo Francoza napraviti za zmagovalca. Tako je drugo plasirani Berthet, katerega nihče ni videl, da bi koga pretekel, bil prvotno proglašen za prvega. Sele na energičen protest Čehov in jugoslovanov se mu je priznalo, tudi po krivici, drugo mesto. Na 18 km je štartal o 40 tekmovalcev in so bili doseženi sledeči rezultati:

1. Otokar Nemecky (Česka) v času 1:22:34;
2. Berthet (Francija) v času 1:26:18;
3. Joško Janša (SK Ilirija) v času 1:28:19;
6. Ing. Janko Janša (SK Ilirija) v času 1:31:16.

Godec je zasedel 10. mesto največ radi tega, ker se je prehladil, kajti ko so odšli iz Zakopan, je bila temperatura — 40°. V Lúcho pa vladajo tople klimatične razmere. Tekme same so se pa vršile 1000 metrov visoko v Pirenejah. Na sporedu so bile tudi skaka ne tekme, katerih se pa naša ekipa ni udeležila, ker niso bili zato pripravljeni.

MLADINSKE DRŠALNE TEKME S. K. ILIRIJE.

S. K. Ilirija bo izvedla v nedeljo 24. februarja ob 9 dopoldne ponovno mladinske dršalne tekme. Tekmovalci, tako dečki kakor deklce se morajo javiti točno ob pol 9 v garderobi na dršališču sodniškemu zboru. Tekmovalec se bo v dveh skupinah in sicer prva skupina do 11 let in druga od 12 do 18 let. Program tekmovalcev je razviden iz razpisa z dne 20. febr. Ker je pričakovati še večjega števila tekmovalcev kot prošlo nedeljo, bo prireditev gotovo zelo zanimiva, naka opozarjamo cenjeno občinstvo.

NEDELJSKE SMUŠKE TEKME.

V Sloveniji: I. SSK Maribor priredi jubilejne smuške tekme s štartom in ciljem v Mesnem parku. Tekme so otvorene za juniorje, seniorje, dame, stari ne in mladine.

V Dovjem-Mojstrani priredi Smučarski klub D-M. statetne tekme klubov, prve tekme te vrste v naši državi. Tekme so brezdvoma zelo zanimive ter bodo pokazale jakost smučskih vrst posameznih klubov. Popoldne se vrši tekma v smučskih skokih na skakalnici.

V Gorjah priredi sportni klub Gorje smuško tekmo, otvoreno za vse klube.

V Trzinu priredi sportni klub Trzič alpsko smuško tekmo z Zelenice na Sv. Anu, ki bo z oziranjem na dober sneg in lep teren nudila prvovrsten sport.

V Bosni priredi Ski klub Sarajevo smuško tekmo za prvenstvo Bosne in Hercegovine, otvoreno za vse smučarje, verificirane pri JZSS. Za to prireditev vlada prav izredno zanimanje.

V Zagrebu priredi TK Sljeme s Sljemena patrušno tekmo, istotako otvoreno za vse klube.

Glede vlakov za Gorenjsko obvešča Zveza, da pričakuje jutri brzajavnega rešenja glede uvedbe popoldanskega vlaka za Kranjsko gorje. Ako tega dovoljenja ne bi bilo, tedaj naj naroco izletniki Smučarskemu klubu v Mojstrani brzajavno sani. Klub bo stavil za prevoz dovozi sani na razpolago k večernemu vlaku. Ako bo vozil popoldanski vlak, bo to objavljeno pri tvrdki Gorec v Ljubljani.

Smučarski tečajnik Ing. Hanssen. Ing. Hanssen vodi ta teden smučarski tečaj v Zagrebu ter ima nad 50 udeležencev. V ponedeljek se vrne v Ljubljano, kjer bo nadaljeval s tečajem v Kozji dolini dnevno ob 14 do nedelje, 3. marca, 4. marca prične na Bledu tečaj v smučskih skokih, ki bo trajal do 10. marca. Za ljubljanski tečaj se ni treba prijaviti, za blejski tečaj naj se prijavijo interesi na Sportni klub Bled. Prijavnine ni. — JZSS.

Sportni klub »Gorje« razpisuje za v nedeljo dne 24. t. m. medkubuske smuške tekme na progi 15 km. Tekmujejo samo verificirani člani JZSS. Prijave se sprejemajo do sobote zvečer do 18. ure, zamudniki se še lahko prijavijo pred tekmo. Pričetek tekme ob 11. uri dopoldne. Za prve tri zmagovalce so razpisana praktična darila. Proga je srednje planinska, sicer ni težka, pač pa zahteva pravega smučarja. Ker se tekma vrši v okolici najlepšega slovenskega kraja, bodo prišli tudi gledalci na svoj račun. Kdor pa hoče imeti res pravi užitek, naj prinese, če poseduje, smuške seboj, ker je pri nas kraj in smuka nad vse ugodna.

SK Ilirija — sankaske tekme. Za primer, da bodo v Bohinju izvedle sankaske tekme za prvenstvo Slovenije, poziva odbor SK Ilirije člane in članice, ki se hočejo udeležiti tekmovalni, da javijo to pismeno klubovemu tajništvu do torka, 26. t. m. Po potrebi bo odbor sklical nato sestanek interesentov. Razpis tekem je bil objavljen 14. t. m.; razpisane so bile vožnje seniorjev, juniorjev, novincev in dam enosedžno ter dvo-sedežno za dame, za gospode ter za dame in gospode (mešani pari). — Tajnik.

S. K. Jadrani. Vse članstvo se ponovno opozarja na redni občni zbor, ki se vrši v nedeljo, dne 24. febr. 1929 v salonu gostilne »Usenik«, Borštnikov trg 2 ob 9. uri dopoldne. — Odbor.

SK Trzič priredi kakor je bilo že objavljeno v nedeljo dne 24. t. m. medkubusko propagandno alpsko smučarsko tekmo na Zelenici. Prijave sprejema do sobote 23. t. m. do 18. Seljak Anton. Trzič 106 in ne kakor je bilo pomotoma objavljeno do 15. t. m. — Ponovno vabimo vse smučarje, da se te edine alpske tekme v Jugoslaviji udeleže v obilnem številu. Obeta se hud boj, ker so prijavljeni tekmovalci iz vseh večjih krajev. Krasna darila mestne občine so izstavljena v Trzinu, trgovina g. Frankota. Snežne razmere prvovrstne. Zveze z vsemi vlaki ze o ugodne, izvzemši vlak, ki odhaja iz Ljubljane ob 14.40. Tekmovalci in gledalci iz Ljubljane in cele Gorenjske se lahko odpeljejo šele v nedeljo z jutranjimi vlaki in pridejo še vedno pravočasno na tekmo ki se prične ob 13. Vabljeno so tudi sankaci, da preiskusijo izborni in najlepše sankališče Jugoslavije na ljubljanski cesti. Prijatelji narave bodo lahko uživali redko zimsko krasoto: enega najlepših gorskih kotičev, dolino Sv. Ane.

Sportni klub Trzič naznanja, da so snežne razmere na Zelenici, kjer se vrši v nedeljo, dne 24. t. m. medkubuske smučarske tekme za krasna darila občine Trzič, prvovrstne in je upati, da bodo take ostale. Saninec je prvovrsten in bodo tudi sankaci imeli svoj užitek na enem najlepših naravnih sankališč na ljubljanski cesti. Proga za smuške tekme je dolga ca. 6 km in ves čas v smuku (torej brez vspona) in ob teh snežnih razmerah pričakovati, da bodo tekmovalci dosegli izredno dober čas. Prijavljenih je dosedaj 24 tekmovalcev iz cele Slovenije. — Vabimo ponovno vse ljubitelje sporta in narave, da prisostvujejo tej telmi, ki je edina te vrste v Jugoslaviji v krasni okolici Košute, Begunjske in Zelenice. — Start je ob 13 na sedlu Zelenice. Zveze z vlaki so najugodnejše.

Za duha in srce

„Slovenci v desettletju 1918-1928“

Samo še do 10. marca se dobi to monumentalno delo, kot ga imenuje zagrebški Morgenblatt (1929, št. 25) pri za ožnici, Leonovi družbi (Jugosl. tiskarna, kolportajni oddelki) po znižani ceni 180 Din za nevezani, 200 Din za vezani izvod. V knjigarnah je cena 25% višja in po 10. marcu tudi pri založnici. Herman Wendel je knjigo ocenil v Prager Presse 10. febr. 1929. Svojo oceno zaključuje: „... kratko, četudi delo nikjer ne zataji svojega nacionalnoslovenskega in katoliškega stališča, je ne samo porabna enciklopedija za vsakega, ki se danes kakorkoli obrne proti Sloveniji, temveč tudi vir bočnega historika, kateremu plastično stavi pred oči začetke jugosovanske države v njenem najbolj zapadnem delu.“ — Ad. Černý v Slovenskem Prehodu (Praga 1929 str. 64) zapisal: »Priporočujemo knjigo pozornosti vsesa slovanskega sveta.«

Zagrebsko pismo

Interesanten članek o Merežkovskem — Nova Evropa.

Zadnja številka »Hrvatske Prosvjete«, katere literarni poročevalec »Jutra« sploh ne omenja, dasi je najbolj solidna zagrebška književna revija (na široko pa se je izdeklamiral o »Pantheonu«, ki se sploh ne jemlje resno), objavlja nenavadno globoko utemeljen članek g. Rimarić-Volinkega o Merežkovskem. Avtor daje v tem članku kratek sinfetičen pogled na Tolstega in Dostojevškega, potem se pa ozre na pomen Merežkovskega. Pisec ugotavlja, da Merežkovski vobče ni tipičen Rus, potem na temelju njegovih del in analize pravi, da Merežkovski ni iskren in da nima mnogo srca, a predvsem, da je daleč od tega, da bi tolmačil rusko dušo. On je zapadnjak in želi z zapadnjaško liberalno glavo, njegov dotik z ruskim življenjem pa ima samo literarni značaj, v kolikor je vzel gradivo za svoja dela tupatam iz ruskega življenja. Istotako Merežkovski ni nikdar dal jasne opredelilive svojega življenjskega naziranja, tako da se o njem ne ve, dali je kristjan, ali z druge strani pristaja paganzima. Kadar se zdi, da bo podal svojo izjavo, izbegava vsak jasnejši odgovor. Po vsem izgleda, da je njegovo naziranje to, da bi bilo treba napraviti sintezo iz paganzima in krščanstva. Ta izvajanja so podkrepjena in pisana z zanosom, tako da jih čitatelj spremlja z veliko pažnjo. Dosedaj v hrvatski književnosti nismo imeli takega sintetičnega pogleda na osebo Merežkovskega — Rezen tega imamo v tej številki »H. P.« zelo simpatičen prikaz pesmi Frana Albrehta »Priluškovanie«, katerega je napisal hrvatski lirik Dragutin Domjančič.

»Nova Evropa« potem, ko je nehala prinašati aktualne politične članke, je postala nekoliko preveč proforsorska. Sedaj prinaša razprave o svobodi. Uredniškova spretnost bo najbrže i sedaj našla način, da bo list interesanten, saj ima naša liberalna demokratska inteligenca še kaj povedati publiki. V nasprotnem slučaju bi se lahko pojavilo mnenje, da je za njo odločilno držanje ministrstva notranjih del... Di-ky

„La vie intellectuelle“

Z oktobrom 1928 je v Parizu (Juvisy ch. Paris, 35 avenue de la Cour de France) začela izhajati nova katoliška revija, ki jo izdaja znani urednik lista »Vie spirituelle«, pater Bernadot. Dočim se »Vie spirituelle« peča z vprašanji vsakega življenja, — priznati treba, da izredno srečno združuje teologijo z dušnim pastirstvom, — hoče »Vie intellectuelle« zasledovati celotno duhovno življenje sedanjosti v vseh njegovih izrazih. S tem seveda nikakor ni rečeno, da bi teologija bila pregnana iz lista. Nasprotno, baš eden glavnih ciljev nove revije je, da pokaže aktualnost tudi teoloških in religioznih vprašanj. To se pravi, da hoče probleme duhovnega življenja današnjih dni spraviti v zvezo s cerkvenim naukom. S poštenim poudarkom se hoče izogniti nevarnostim, katerim je zapadla marsikatera katoliška revija, — kljub najboljši volji urednikov, ki so se podzavestno podali na razna moderna kriva pota. A revija noče biti ozkosrčna in pridigarsko-moralizujoča. Okrog sebe zbira najodličnejše sodobne francoske katolike, ki morajo zadovoljiti tudi

NA POLJU SLAVE. V tej zgodovinski povesti nam sloveči avtor »Z ognjem in mečem« »Potopae« in »Malega viteza«. Henrik Sienkiewicz popisuje borbe poljskega kralja Janc Sobieskega s Turki, ki so se zaključile z osvoboditvijo Dunaja l. 1683. Roman je sijajna slika poljske hrabrosti in ljubezni do domovine ter patriotično delo v najvišjem pomenu besede.

Dobi se v »Jugoslovanski knjigarni« v Ljubljani in stane broš. 28 Din, vez. 40 Din.

razvjenega in razvjenega modernega človeka. Vse kaže, da bo ta revija francoskih katolikanov tista, ki bo najaktualnejša. Doselej so izšli štiri zvezki, v katerih najdemo imena J. Maritain, Journal. Méline, Quénét, Rabreau, Dermenghem, Harlaire, Maquart, Simon, Leclergs in druga.

Čas, revija Leonove družbe, zvezek 5 prinaša veeaktualen članek dr. Aleša Ušeničnika Katoličani in kultura, dr. Franc Gorišč obravnava važen socialni problem: Zavod ali rodbina, dr. Ahčin objektivno analizuje v sestavku Fašistični sindikati principe in obliko fašističnega kooperativizma Med beleškami je zelo važna, čeprav kratka ona o Religioznih socialistih (A. U.).

Znanstveno predavanje Slovencev v inozemstvu. — Docent ljubljanske univerze dr. Viktor Korošec je predaval 21. febr. na zborovanju »Deutsche Morgenländische Gesellschaft« v semitskem inštitutu lipske univerze o državnem in mednarodnem pravu Hetejev.

Angleške novitete. Prve novitete tega leta v Londonu so: Arnold Bennet »Accidente« (Cassell, London), Hillaire Belloc »Belindae« in Theodore Dreiser »The Genius« (Constable), Upton Sinclair »Boetone« (Laurie), Rabindranath Tagore »Fireflies« ter od istega avtorja »Letters to a friend« (pri Mac millann ozir. Allen in Unwin) Koncem februarja izidejo roman Mihaela Arlensa »Lily Christine« (pri Hutchinsonu), prvi zvezek memoarov lorda D'Abernona pod naslovom »From Spa to Rapallo« ter avtobiografijo nedavno umrlega lorda Haldaneja (oboje pri Hodder in Stoughton).

Mednarodni dirigentski tečaji. Znani Mozarteum v Solnogradu priredi julija in avgusta t. l. dirigentske tečaje pod vodstvom profesorjev dr. Pavla Graenera iz Lipskega in dr. Bernharda Paumgartnerja iz Solnograda. Dirigenti bodo imeli priliko, da se praktično vadijo v vodstvu orkestra na simfoničnem orkestru Mozarteuma, da se izobrazujejo v kompoziciji in vseh k temu spadajočih predmetih

PRIKROJEVANJE PERILA po životni meri. Strokovna učiteljica Ema Arkova v nazornih slikah in točnih navodilih podaja v tej knjižici pouk gospodinjam dekletom in šiviljam, kako čisto brez tuje pomoči krojiti in sešiti žensko, možko ter otroško perilo ter posteljno, namizno in hišno perilo. Knjižica, ki se v domačem gospodinjstvu ne more pogrešati, stane 40 Din.

Dobi se v »Jugoslovanski knjigarni« v Ljubljani.

ŠOPER. Inženjer Josip Štopa je v tej skoro 300 strani obsegajoči knjigi podal konstrukcije, delovanje ter strego avtomobila, pojasnjuje opis s 300 jasnim slikami v priloženem zvezku ter slovar tehničnih izrazov. Temeljita knjiga, ki išče sebi enake v vseh strokovni literaturi te vrste, je neobhodno potrebna šoferju samovozatu in lastniku avtomobila

Dobi se v »Jugoslovanski knjigarni« v Ljubljani in stane 140 Din.

Radio

Mi v Češkoslovaški

Pred kratkim se je neki ljubljanski dnevnik obregnil ob našo postajo, češ da ne slrbi za radijske stike s Češkoslovaško, ne uvršča v svoj program češkoslovaških točk in ne vem še kaj. Amaterji, ki zasledujejo naše programe, so že povedali svojo sodbu o tem. Druge bo pa morda zanimal izvleček iz pisma, ki ga je te dni prejelo vodstvo postaje. Pisano je v Oslany na Slovaškem in datirano z 11. februarjem.

Ne zamerite mi, cenjeni, nekoliko vrstic, akoravno so pisane v češčini, ker se namreč še nisem izpopolnil v slovenskem jeziku.

Pred vsem sprejmite naše (moje in sopolisualcev Vaše radio postaje) zahvalo za nekoliko onih večerov, ko smo poslušali Vaše programe. Vzdostli se človek ob godbi, ka-

tero pošiljate. Ne morete si predstavljati, kakšen vtis smo imeli na primer pri proizvajanju naše »Česke besede« od Hellerja. Vedno si želimo Vaše postaje in ugibamo, kaj nam novega zopet prinese ter vedno bolj in bolj čutimo ožje zveze dveh slovanskih narodov. Menda ni mnogo slovanskih postaj, ki bi govorile tako k sreč Od Vas slišimo poleg Vaše lastne godbe, tudi našo godbo. Vi se ne trudite polazati svoje delo na tujih skladbah, Vi mogoče edini vztrajate na dobrem potu in prav delate. Zamerim to tudi našim postajam, dasi Brno v zadnjem času posveča več pažnje izvršnim muzikalnim in tudi gledališkim skladbam. Dolgo Vas že poslušamo. In vedno rajši. Ko smo slišali večeraj 10. febr. pozno zvečer češko narodno »Ta petikoruna«, smo odpeli in šli spat, da si ohranimo lep vtis...

Vaša postaja se pri nas v Oslany (Slovaško) dobro sliši, čeprav jo deloma moti Krakov. Modulacija je tako dobra, da jo uvrščamo med najboljše postaje. Žal, niti Prage niti Brna ne slišimo tako dobro. Predlagal bi Vam: Ako si morete obdržati val 566 tudi v bodoče, storite to, kajti lahko se Vam pri spremembi vala zgodi isto kot praški postaji. Bolje bi bilo odstraniti interferenec Krakova. Imam 7cevni Superhet in si lahko beležim vse rezultate. Ako Vam je prav in ako bodele to potrebovali, Vam s svojimi opazovanji radevolje postrežem, kajti kakor rečeno, smo se na Vas navadili in zelo bi obžalovali, ako bi izgubili eno izmed najboljših srednjeevropskih postaj. Niti Poznanj niti Katovice na Poljskem se ne morejo glede čistote meriti z Vami. Vi nam tudi s svojimi in češkimi skladbami stojite bližje in prav to je dalo poved, da sem napisal te vrstice.

Radio na otoku Tristan da Cunha. Kakor znano, je otočje Tristan da Cunha, ki na njem že preko sto let prebivajo potomci ponesrečencev z neke angleške ladje, popolnoma ločen od ostalega sveta. Le enkrat na leto pristane ob njem parnik in pripelje prebivalcem vse potrebno za življenje. V kratkem pa ne bodo več tako osamljeni. Dobili bodo namreč svojega duhovnika, ki bo med drugimi modernimi napravami prinesel s seboj tudi malo postajo za kratke valove. Preskrbel bo za otek več aparatov z zvočniki, vzle s seboj tudi razne nadomestne dele za aparate, žarnice, baterije in podobno. Pri aparatih bo uporabljal suhe baterije ker nima polnilcev za akumulatorje, pa tudi toka za enkrat še nima. Tako prodira radio že v najskrajšejs oceanske točke, osamljencem nudi razvedrilo in zvezo s svetom.

Programi Radio-Ljubljana:

Sobota, 23. febr.: 12.30 Reproducira glasba. — 13.30 Časovna napoved, reproducirana glasba. — 13.30 Stanje vode in borzna poročila. — 17.30 Koncert Radio-orkestra. — 18.30 Književna ura. — 19.30 Nemščina, poučuje ga dr. Piskernikova. — 19.30 Pomen antike za razvoj evropske kulture, predava univ. prof. dr. Fr. Bradac. — 20.15 Valček večer ge. Košmerljeve. Vmesne točke igra g. Verbič na harmoniko. — Radio-orkester. — 22.00 Poročila in časovna napoved. — 22.15 Sprehod po Evropi.

Nedelja, 24. febr.: 9.30 Prenos cerkvene glasbe iz franč. cerkve. — 10.30 Kaj mora kmetovalec vedeti o električnem toku, predava ing. Ditrich. — 11.30 Koncert Radio-orkestra. — 15.15 Stanje vode in časovna napoved. — 15.15 »Anima«, misterij v 1. delu, izvajajo člani Slov. dij. zveze. — 16.30 Humoriistično čtivo, pisatelj Milčinski. — 16.30 Kako se spreminja obliče naše zemlje, dr. Bohinec. — 20.15 Pevski večer dij. zbora III. drž. rea. gimnazije pod vodstvom prof. Bajuka: 1. P. H. Saitner: Pozimi iz soie; 2. A. Foerster: Ah ni li zemljica krasna; 3. E. Adamič: Tožba; 4. Adamič-Pavlič: Jezdec; 5. V. Vodopivec: Ptici; 6. Mašat: Lastavica; 7. O. Dev: Veseli letni časi; 8. Zgane: Cin-can cvrgudan; 9. Dr. A. Schwab: Kangljica. — Radio-orkester. — 22.00 Poročila in časovna napoved.

REKORDNE REZULTATE

samo s TUNGSRAM Barilievimi REKORD CEVMI

Drugi programi:

Sobota, 23. februarja.
Zagreb: 13.15 Plošče. — 17.30 Pravljice. — 17.30 Plesna glasba. — 19.30 Recitacije. — 20.35 Večer Čajkovskega. — 22.10 Inozemske postaje. — Praga: 12.30 Opoldanski koncert. — 16.30 Komorna glasba. 19. Plošče. — 20. Vesel program. — 21.40 Drama. Stuttgart: 15. Lahka glasba. — 16.30 Jazz. — 19.45 Petje in recitacije. — 20.30 Indra, opera. Nato vesel večer. — Toulouse: 12.45 Petje. — 14.20 Jazz. — 21.30 Orkester. — 22.42 Valčki. — Bern: 12.45 Vesela glasba. — 17.30 Koncert. — 19.30 O Strindbergu. 20. Bachova Fuga. — 22.15 Koncert. — Katovice: 12.10 Plošče. — 17. Glasbena šola. — 19.10 O slikarstvu. — 20.30 Opereta. Nato plesna glasba. — Rim: 13. Trio. — 17.30 Petje in godba. — 20.45 Godba kr. karabinjerjev. — Berlin: 16.30 Anekdote. 20. Lahka glasba. — 21. Dia ogi iz svetovne literature. — Dunaj: Kvartet Silving. — 16. Orkester. — 17.40 Pravljice. — 19.30 Simfonični orkester. — 21.10 Opereta. — Milan: 11.15 Reproducira glasba. — 12.30 Kvartet. — 16.30 Kvintet. — 20.30 Opera. — Budapest: 9.15 Ciganska godba. — 12.05 Trio. 17.05 Lahka glasba. — 18.30 Siegfried, opera. — Nato ciganska godba. — Varšava: 15.50 Plošče. — 19.10 Radijska kronika. — 20.30 »Najlepša žena«, opera. — 22.30 Plesna glasba.

Direkcija držav. rudnika Velenje nabavi dne 4. marca 1929 z direktno pismeno pogodbo:

14.000 kg pšenične moke št. 6
4.000 kg pšenične moke št. 0 g
2.000 kg pšenične moke št. 0 gg

Pogoji se dobijo pri podpisani. — Kavcija po zakonu.

Iz pisarne direkcije drž. rudnika Velenje, br. 1764.

Direkcija državnega rudnika Velenje razpisuje na dan 5. marca t. l. ob 11 dopoldne nabavo

1000 kg
t opljene svin'ske masti

Pogoji se dobe pri podpisani.

Iz pisarne Direkcije drž. rudnika Velenje, br. 1766/II.

Globoko užaloščeni sporočamo sorodnikom, prijateljem in znancem, da si je Vsemogočni izvolil poklicati k Sebi našo iskreno ljubljeno

SLAVICO

v nežni mladosti 14 let.

Pogreb nepozabne se bo vršil v nedeljo dne 24. februarja ob 15 na tukajšnje župno pokopališče.

Borovnica, dne 22. februarja 1929.

Žalujoča rodbina Petričeva.

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par ali prostor drobne vrstice 150 Din. Najmanjši znesek 5 Din. Oglasi nad 9 vrstic se računajo višje. Za oglaševanje strogo trgovskega in reklamnega značaja vsaka vrstica 2 Din.

Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za šifro 2 Din. Vsak oglas treba plačati pri naročilu. Na pismena vprašanja odgovarjamo le, če je priložena znamka. Ček račun Ljubljana 10.349. Tel. št. 23-28.

Službe dobe

Učenca
14—15 let starega, z zadostno šolsko izobrazbo, takoj sprejemem. Hrano in stanovanje prosto. — A. Potokar, trgovina z mešan. blagom, Vransko.

Sposoben knjigovodja
z znanjem hrvatskega in nemškega jezika, za večje rudarsko podjetje v Dalmaciji, se išče za takojšnji nastop. Ponudbe z referencami ter plačilnimi pogoji poslati administraciji lista pod 1632.

Šivalka
za šivanje damskih slaničnikov na stroj, se išče za takoj. Pismene ponudbe z navedbo dosedanjega službovanja na oglasni vdelek »Slovenca« pod »Šivalka« 1580.

Mizarski mojster
ali star. pomočnik, prvo vrstna strokov. moč, vajen strojnega mizarstva, kalkulacije, nekaj orodja ali strojev in kapitala, dobi v najem lepe mizarske lokale v mestu na deželi. Delo takoj zagotoviti ali kot v odjavi nove mizarske zadruge. Sprejme se oseba odločno katoliškega mišljenja in življenja. Prijave pod šifro: »Mizarstvo 1636« na upravo »Slovenca«.

Alkviziterja in organizatorja
dobro verziranega, prvo vrstnega, kateri je v glavnem dobro vpeljan v nezgodnem in jamstvenem zavarovanju in ima dobre zveze v boljših krogih v Ljubljani, sprejme velika zavarovalnica proti veliki mesečni plači in proviziji. Ponudbe pod šifro »Energicen« na upravo tega lista.

Pomočnik ali pomočnica
dober manufakturnist, dober prodajalec, se takoj sprejme; prednost imajo izučeni mešane stroke. Ozira se samo na prvo vrstno moč. Ponudbe se poslati na upravo »Slovenca« pod »Dober manufakturnist« št. 1608.

Mesarskega vajenca
poštenih staršev sprejme takoj Miha Šraj, mesar, p. Radomlje.

Učenko
sprejme šivilja. Ponudbe na upravo Slovenca pod »Učenka«.

Kuharico
pošteno in zanesljivo, vajeno mešan. in kmetijske kuhe, sprejme trgov. hiša na deželi. — Ponudbe se poslati na Poštni predal št. 4, Sv. Peter v Savinjski dolini.

Trgov. pomočnika
sprejme specialna trgovina s kuhinjsko opremo. Vicel, Maribor, Glavni trg.

Službe iščejo
Prodajalka
specerijske stroke, z večletno prakso, želi prenesti službo. Gre tudi kot blagajničarka. — Ponudbe na upravo št. 1929.

Krojač išče dela
na dom. — Ponudbe pod »Dela« na upravo Slov.

Prodamo
Mlečni vrči
cca 100 komadov od 20 do 30 l, v dobrem stanju, poceni naprodaj. Ponudbe pod »Mlečni vrči« 1603 na upravo lista.

Sv. že na finejši, norveško ribje o je
z lekarne dr. G. Piecotti-ja v Ljubljani se proriča bledim. slabotni mosebam

Kašo
ješprenj, ajdovo moko vedno svež odlična in debeo veletrgovina
A. VOLK LJUBLJANA
Rosljeva cesta 24

Kupimo

Močne hmeljevke
smreka in jelka od 7 do 10 m dolžine, vsako vagonsko množino, kupuje Ivan Srebotnjak, Sv. Peter v Savinjski dolini.

Kože
divjačine kupuje L. ROT, krznar — Mestni trg — Ljubljana.

Posrestva

Lepo solčno vilo
pri kadetnici, prodam. — Vicel, Maribor, Glavni trg.

Kupim mlin
ali tudi žago, v mestu ali v bližini mesta, v prometnem kraju. Ivan Tomšič Dvor pri Žužemberku.

Hišo
in gospodarsko poslopje, vse novo, in več orolov nivo ob glavni cesti Maribor—Ptuj, prodaja Ivan Tement, posestnik v Rošnji pošta Sv. Janž — Dravsko polje.

Denar

Družabnika
z vlogo do 400.000 Din, sprejemem v staro, dobro vpeljano trgovino z mešan. blagom in deželnimi izdelki ter gostilno v večjem, zelo prometnem kraju na deželi v Sloveniji. Event prodam trgovino in gostilno s posrestvom pod ugodnimi pogoji. Letni promet ca. 5.000.000 Din. Potreben kapital 600.000 Din do 700.000 Din. — Ponudbe pod »Lepa priložnost« na upravo »Slovenca«.

Tehnična pisarna v Ljubljani sprejme takoj ali s 1. marcem 1929 mladega

akademskega inženjerja, e elektrotehnika ali stroinika

v poskusno prakso proti začetni plači 2000 Din. Reflektanti z daljšo prakso po dogovoru. Potrebno je znanje slovenščine in nemščine, po možnosti tudi srbohrvaščine. Ponudbe se poslati na anončno in reklamno podjetje Reklam Rozman, Ljubljana, Miklošičeva cesta 6/1 pod značko: »Inženjer«.

Stanovanja

Stanovanje
obstoječe iz 3 sob, kopalnice, sobe za služkinjo in ostalih pritliklin, se odda za mesec maj ali pa tudi preje v palači Vzajemne posojilnice — Miklošičeva cesta. Pojasnila daje med uradnimi urami ravnateljstvo zavoda.

Stanovanje išče
družina 3 odraslih oseb: 1 sobo, kuhinjo in pritlikline, v mestu. Naslov pri upravi »Slovenca« pod št. 1556.

Vrtinar
za poldnevno delo dobi takoj brezplačno stanovanje dveh sob v Ljubljani. Naslov v upravi št. 1571.

Prazno sobo
podstrešno, oddam mirni gospodični. Naslov v ogl. oddelku »Slovenca« pod št. 1496.

Razno

AMOL
edino sredstvo proti moljem

AMOL
DESINFECTOR (čistilec zraka)
Polig. se v le ar nah. drogerijah in zadevnih trgov nah
Samonprodaja:
Za redb TECH A, rila 362

Neprijeten duh ust

je zopr. Zobje slabe barve kvarijo najlepši obraz. Obe hibi odstranite pri enkratni uporabi krasno osvežujoče Chlorodont-paste. Zobje dobijo krasen sijaj alonovine, posebno pri uporabi zobčaste ščetke, ker ista čisti zobe tudi na njih stranicah. Gnili ostanki jedi mod zobmi, ki povzročajo neprijeten duh ust, se s tem temolito odstranijo. Poskusite najprej z malo tuba. Kl stane Din. 8.—. Chlorodont ščetka za otroke, za dame (mekhe ščetine), za gospode (trde ščetine). Pristno samo v originalnem modro-zelenem omotu z napisom Chlorodont. Doliva se povsod. — Pošljite nam ta oglas kot tiskovino (omot ne zalepiti) dobili boste brezplačno eno poskusno tubo za večratno uporabo. Tvorilnice Zlatorog, Oddelek Chlorodont, Maribor z.

TOVARNA
IVANA KACIN, GORICA

Harmonij Piano

od 750 Lir naprej
od 3700 Lir naprej
Prodaja tudi na bro. e. Pojasnila daje g. Aloiz M. Heičič, skladatelj, Celje-Breg, kjer si tudi vsakdo lahko ogleda izdelane harmonije.

V svojem imenu, kakor v imenu sestre Ane in brata Jožeta, in imenu umrlega sestre Mice in brata Janeza, in vseh ostalih sorodnikov, javljam pretužno vest, da je previden s sv. zakramenti, bogu vdano umrl v Mačkovcu pri Novem mestu v visoki starosti 88 let naš preljubljeni oče, oziroma brat itd., gospod

Jože Rataj

Pokopali smo ga na farnem pokopališču v St. Petru pri Novem mestu. — Naj v miru počiva!
Ljubljana, dne 19. februarja 1929.

INŽ. JANEZ RATAJ.

Vsemogočnemu se je dopadlo poklicati v boljše življenje našo predrago mamo, babico, prababico, taščo in teto, gospo

Nežo Jezeršek roj. Pravst zasebnico

ki je danes dne 22. februarja ob 7 zjutraj po dolgi in mučni bolezni, previdna s tolažili sv. vere, v 84. letu starosti, bogu vdano preminula. — Pogreb preljube mame se bo vršil v nedeljo dne 24. februarja 1929 ob ¼ 4 popoldne iz hiše žalosti, Korykova ulica 27, na pokopališču k Sv. Križu — Sv. maše zadušnice se bodo brale v cerkvi sv. Petra v Ljubljani. Ljubljana, dne 22. februarja 1929.

Žalujejo rodbine:

Jezeršek, Kregar, Cerkenšek, Peterlin, Leopold, Jančigaj.

Sir Arthur Conan Doyle:

Izgubljeni svet

(The lost world.)

Roman.

Odprtine, ki so vodile v notranjost jam, so se nahajale v višini kakih osemdeset čevljev; do njih so se vzpenjale kamenite, dolge stopnice, ki pa so bile tako ozke pa strme, da ni mogla priti po njih kaka večja žival. Jame so bile tople pa suhe ter so imele obliko ravnih hodnikov različne dolžine, ki so vsi vodili v globino skalovja. Njih gladke, sive stene so bile okrašene s številnimi izvrstnimi slikami z ogljem, katere so predstavljale različne, za planoto značilne živali. Če bi kdaj izumrli vsi prebivalci te dežele, bi vendar dobil poznejši raziskovalec po teh jamskih stenah izčrpane podatke o čudnem živalstvu — dinosavrih, iguandonih in ribjih gašchericah, — ki je še pred kratkim tukaj obstajalo.

Od kar smo zvedeli, da so orjaški iguandoni lastnikom samo domača živalina in pomenijo kratkoma premične mesnice, smo bili mnenja, da je znal človek tudi s preprostim orožjem postati gospodar na planoti. Vendar pa smo kmalu odkrili, da ni bilo tako, da je živel v odvisnosti. Tretji dan po tem, ko smo se utaborili blizu indijanskih jam, se je odigrala namreč tragična zgodba. Challenger in Summerlee sta odšla tega dne na jezero, kjer je bilo zaposleno pod njunim vodstvom nekoliko tuzemcev pri lovu z ostmi, da ujamemo zastopnike različnih velikih gašcheric. Lord John in jaz sta ostala v taborišču, dočim se je razpršilo več indijancev po travnatem obronku spodaj pred jamami, kjer so bili zatopljeni v različne opravke. Nenadoma se je razlegel visok in rezek svarilen klic in stotine glasov je zavpilo besedo »Stoa«. Od vseh strani so pridrevela moški, ženske, otroci in na stopnicah je nastala divja gneča, ker je vse hitelo navzgor, da poišče zavetišča v jamah.

Dvignila sva glavi pa videla, da nam domačini zgoraj na skali dajejo znamenja z rokami in nas vabijo, naj beživa in se jim priključiva. Pograbila sva avtomatični puški in planila ven, da vidiva, kakšna nevarnost preti. Nenadno je skočila iz bližnjega gozda skupina indijancev, kakih dvanajst ali petnajst mož, ki so dreveli kakor vihar, in takoj za njimi sta se prikazali dve orjaški pošasti, iste vrste kakor ta, ki je obiskala naše taborišče ali me pozneje preganjala na mojem samotnem izletu. Izgledali sta kakor grostasni krastači; nista tekli, temveč samo skakljali naprej, a bili neverjetno ogromni, večji kakor največji slon. Dotlej jih nismo videli nego ponoči, in so res ponočne živali, ki se prikazujejo podnevu samo, če jih kdo zmoti v brlogu, kakor se je moralo zgoditi tudi topeč. Obstrmela sva od začudenja, ker je lesketala njuna bradavičasta in šekasta koža tako čudno kakor ribje luske ter dobivala v solnčnih žarkih ko sta brzeli zverini naprej, vedno nove mavrične barve.

Sicer pa sva imela malo časa za opazovanje, ker v trenutku sta dohiteli strašili begunce in pričelo se je grozovito klanje. Napadali sta na svoj način: zrušili sta se z vso težo na žrtev, in ko je ta obležala raztrgana pa zdrobljena, planili naprej za drugo. Nesrečni indijanci so glasno stokali od groze, a si niso mogli pomagati, četudi so bežali na vse pretege pred neusmiljeno krvoločnima in grozovito urnima pošastnira nestvoroma. Zgrudili so se drug za drugim in ostalo jih je kvečjemu kakih šest, preden sva jim utegnili priskočiti na pomoč. Sicer pa jim je najina pomoč prav malo zalegla, le še naju je izpostavila isti nevarnosti. V daljavi nekoliko sto yardov sva izpraznila puški in v vsako zverino sprožila naboj za nabojem vse z istim uspehom, kakor da bi ju obmetavala s papirnatiimi kroglicami. Radi svojega nižjega, za lažive značilnega ustroja, nista bili niuni telesi do vzetni za rane in nobeno moderno orožje jima ni moglo doživeti: saj sploh nista imela izrazitih možganov, temveč samo po vsej hrbenici razkropljeno osrednje živčevje. Utegnila sva ju samo nekoliko za-

držati: s pokanjem in bliskanjem najinih pušk sva za trenutek lahko odvrnila njuno pozornost od žrtev in s tem zape za da indijance pridobila nekoliko potrebne časa, da se povzpemo na rešilne stopnice. A tam, kjer so odpovedale eksplozivne stožčaste krogle dvajsetega stoletja, so opravile svoj posel tuzemske zastrupljene puščice, ki so jih namakali v strophanotom soku¹ ter potem zabodli v gnilo mrhovino. Sicer so malo pomagale te puščice lovcem pri napadu na zverino, ker je prihajal strup radi levega obtoka krvi le počasi do veljave, in je vedno lahko ujela ter pomandrala zadeta pošast naračalca, preden so jo zapustile moči. A zdaj ko sta se za nami pripodili obe strašili tik do vznožja stopnic, se je vsula nanje iz vsake luknje od zgoraj cela toča puščic. V trenutku sta bili z njimi posejani, a ni bilo videti, da bi občutili kake bolečine: z renčanjem in praskanjem v onemogli tezi sta vedno poskušali naskočiti stopnice, ki so vodile do žrtev, a se mukoma povzpeli samo za nekoliko yardov in potem zopet vedno zdrknili navzdol. Naposled je pričel strup delovati. Eno strašilo je zamočilo zastokalo in težko spustilo na tla velikansko plosko glavo. Potem je pričelo še drugo s cvilečim, žalostnim krikom krožiti okoli trupla, se tudi zvrnilo in zvijalo nekoliko minut v smrtnih mukah, nato otrpnilo in obležalo nepremično. Z divjim, navdušenim kričanjem so zdaj prileteli indijanci iz svojih jam in zaplesali besno zmagovalno kolo okoli mrtvih strašil nad vse veseli, da so zopet ugonobili dva izmed svojih najnevarnejših sovražnikov. Ponoči so razkosali in spravili trupla, ne da bi ju pojedli — strup je še vedno učinkoval —, temveč zato, da bi preprečili smrad. Samo sreči orjaških laživec, kakor blazini veliki, sta obležali zunaj in nadaljevali grozno samostojno življenje: tiho in enakomerno sta utripali, se rahlo dvigali in padali. Šele tretji dan so bile živčne stanice izčrpane in sta obe strahoviti stvari obstali.

¹ Strupena rastlina, ki jo rabijo tudi zdravniki.

1. izd. knjižnica iz založništva Jugoslovanske tiskarne v Ljubljani: 25. zvezek: Haggard, H. C. CESARIN, MONTEZUMA: 32 Din. v. z. 42 Din. — 26. zvezek: 1. izd. izd. STORCKEN IN NIEGOVO BURKASTO ŽIVLJENJE: 14 Din. v. z. 22 Din. — 27. zvezek: FREGEL OTROCI SOLUNA: 24 Din. v. z. 32 Din. — 28. zvezek: Haggard, KLEOPATRA: 28 Din. v. z. 40 Din. — 29. zvezek: Savinšek, IZPOD GOLICE: 30 Din. v. z. 42 Din. — 30. zvezek: Stenklavicz, NA POLJU SLAVE: 28 Din. v. z. 40 Din. —